

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

„СЛУЖБЕНИ ЛИСТ СФРЈ“ излази у издању за српскохрватском односно хрватскохрватском словеначком и македонском језику — Одласи по тарифи — Жиро рачун код Службе друштвеног издаваштва за претплату посебна издања и огласе 608 1 291-2

Среда, 16 октобар 1968

БЕОГРАД

БРОЈ 42

ГОД XXIV

Цена овом броју је 1,80 динара. — Агенција претплате за 1968 годину износи 50 — дина — Редакција Улица Јована Ристаћа бр 1 Поштом Факс 226 — Телефонни центар 30 911 30 912, 30 933 и 30 934 Служба претплате 51-732, Служба продаје 41 671

488

На основу чл 5 и 18 Закона о кредитним пословима са иностранством („Службени лист СФРЈ“, бр 29/66), Савезно извршно веће доноси

О Д Л У К У

О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О КОРИШЋЕЊУ ИНОСТРАНИХ КРЕДИТА РАДИ ОБЕЗБЕЂЕЊА СРЕДСТАВА ЗА ДОВРШЕЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ИНВЕСТИЦИОНИХ ОБЈЕКТА

1 У Одлуци о коришћењу иностраних кредита ради обезбеђења средстава за довршење одређених инвестиционих објеката („Службени лист СФРЈ“, бр 33/67) у тачки 1 став 2 на крају одредбе под 4 тачка се замењује тачком и зарезом и после тога додају се три нове одредбе, које гласе

- 5) „Раде Кончар“, Загреб,
- 6) „Електросрбија“, Београд,
- 7) „Север“, Суботица“

2 Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

Р л бр 125

9 октобра 1968 године
Београд

Савезно извршно веће

Председник,
Мика Шпиљак, с р

489

На основу члана 52 став 4 Основног закона о заштити на раду („Службени лист СФРЈ“, бр 15/65 и 28/66), у сагласности са савезним секретаром за привреду, Савезни савет за рад прописује

П Р А В И Л Н И К

О ЗАШТИТИ НА РАДУ У ГРАЂЕВИНАРСТВУ

1 ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим правилником прописују се посебне мере и нормативи заштите на раду који се примењују при извођењу радова из области грађевинарства

Радови из области грађевинарства не обухватају радове који се изводе у погонима или помоћним радионицама на градилишту и на другим местима, ради припреме, прераде и обраде грађевинског материјала или грађевинских елемената који се уграђују у грађевинске објекте

Члан 2

На оруђима за рад, уређајима и другим средствима за рад који се користе у грађевинарству

спроводе се мере и нормативи предвиђени овим правилником, као и опште мере и нормативи прописани Правилником о општим мерама и нормативима заштите на раду на оруђима за рад и уређајима („Службени лист СФРЈ“, бр 18/67)

II МЕРЕ И НОРМАТИВИ ЗАШТИТЕ НА РАДУ

1 Уређење градилишта

Члан 3

Градилиште мора бити уређено тако да је омогућено несметано и сигурно извођење свих радова из члана I овог правилника Градилиште мора бити обезбеђено од приступа лица која нису запошљена на градилишту

О уређењу градилишта и раду на градилишту извођач радова саставља посебан елаборат који у погледу заштите на раду обухвата следеће мере

- 1) обезбеђење граница градилишта према околини,
- 2) уређење и одржавање саобраћајница (пролази, путеви, железнице и сл.),
- 3) одређивање места простора и начина размештања и ускладиштења грађевинског материјала,
- 4) изградњу и уређење простора за чување опасног материјала,
- 5) начин транспортовања, утоваривања истоваривања и депоновања разних врста грађевинског материјала и тешких предмета,
- 6) начин обележавања односно обезбеђивања опасних места и угрожених простора на градилишту (опасне зоне)
- 7) начин рада на местима где се појављују штетни гасови, прашина, пара, односно где може настати вагра и друго,
- 8) уређење електричних инсталација за погон и осветљење на појединим местима на градилишту,
- 9) одређивање врсте и смештаја грађевинских машина и постројења и одговарајућа обезбеђења с обзиром на локацију градилишта,
- 10) одређивање врсте и начина извођења грађевинских скела,
- 11) начин заштите од пада с висине или у дубину,
- 12) одређивање радних места на којима постоји повећана опасност по живот и здравље радника, као и врсте и количине потребних личних заштитних средстава односно заштитне опреме,
- 13) мере и средства противпожарне заштите на градилишту,
- 14) изградњу, уређење и одржавање санитарних чворова на градилишту,
- 15) организовање прве помоћи на градилишту;
- 16) по потреби, организовање смештаја, исхране и превоза радника на градилиште и са градилишта,

17) друге неопходне мере за заштиту лица на раду

Члан 4

Извођење радова на градилишту сме се отпочети тек кад је градилиште уређено према одредбама овог правилника

Члан 5

Сав материјал, уређаји, постројења и опрема потребни за изградњу инвестиционог објекта односно за извођење одређеног рада на градилишту морају кад се не употребљавају бити сложени тако да је омогућен лак преглед и несметано њихово ручно или механизовано узимање без опасности од рушења и слично

На градилиштима на којима не постоји могућност за ускладиштење грађевинског материјала у потребним количинама, дозвољено је допремање материјала само у количинама које се могу сложити без закрчавања прилаза и пролаза и без опасности од рушења

Члан 6

Помоћне погоне на градилишту, као тесарске, столарске, браварске и друге радионице, по правилу, треба сместити ван опасних зона на градилишту. Ако то није могуће, морају се предвидети и обезбедити одговарајуће мере заштите на раду радника који раде у тим погонима

Ако су помоћни погони на градилишту израђени у целини или делимично од запаљивог материјала, морају се на градилишту предузети потребне мере за заштиту од пожара, сходно важећим прописима

Члан 7

Да би били обезбеђени одговарајући радни услови у затвореним радним просторијама, морају се предузети заштитне мере ради смањења штетног дејства гасова и паре, високе или ниске температуре, влаге, прашина, отрова, атмосферског притиска, буке и вибрација, експлозије гасова, свих врста зрачења, као и осталих штетности, и психолошког свођења на границе допуштене важећим прописима о заштити на раду односно југословенским стандардима

За радове који се врше у слободном простору под неповољним климатским атмосферским или другим утицајима, радна организација својим општим актом одређује мере заштите на раду за обезбеђење потребних радних услова и предвиђа коришћење одговарајућих личних заштитних средстава односно опреме при вршењу тих радова

Члан 8

На сваком новом градилишту морају се још пре почетка грађевинских радова обезбедити хигијенско-санитарни уређаји: клозети, умиваоници, инсталације за пијаћу воду просторије за боравак радника за време временских непогода у току рада и за сушење мокре одеће и друго, у складу са важећим прописима о заштити на раду

Члан 9

На сваком градилишту мора се организовати одговарајућа и ефикасна служба прве помоћи за вршење хитне интервенције при повредама радника на раду

Зависно од степена опасности, броја радника, локације градилишта и његове удаљености од здравствених установа, услова за смештај повређених радника и друго, на градилишту се морају обезбедити потребна санитарна и друга средства и одговарајуће стручно особље за пружање прве помоћи

2. Земљани радови

Члан 10

При извођењу земљаних радова на дубини већој од 100 см морају се предузимати заштитне мере против рушења земљаних наслага са бочних страна и против обрушавања ископавог материјала

Ручно откопавање земље мора се изводити одозго навиже. Свако поткопавање је забрањено

Копање земље на дубини већој од 100 см мора се изводити под контролом одређеног лица

Члан 11

При машинском копању земље, руковалац машинном или пословођа радова морају водити рачуна о безбедности радника који раде испред или око машине за ископ земље

Члан 12

Тесарски радови на подграђивању и разулирању ископа морају се изводити стручно, на основу одговарајућих норматива или статичких прорачуна и цртежа

Члан 13

Ако се ископ земље врши на месту где постоје инсталације гаса, електрике, воде или друге, радници на ископу морају се вршити по упутствима и под надзором стручног лица одређеног споразумом између организација којима припадају односно које одржавају те инсталације и извођача радова

Ако се у току ископавања наиђе на инсталације, радови се морају обуставити док се не обезбеди надзор из става 1 овог члана

Члан 14

Пре вршења ископа земље или чишћења земљом затрпаних јама, бунара, канала и другог, мора се претходно проверити да ли евентуално нема угљен-моноксида односно других штетних, запаљивих или експлозивних гасова

Члан 15

За силажење радника у ископ и излажење из ископа морају се обезбедити чврсте лесте толике дужине да прелазе изнад ивице ископа за најмање 75 см

Уместо лестава из става 1 овог члана може се предвидети и израда одговарајућих степеница или рампи, ако је тиме обезбеђено сигурно кретање радника и за време падавина

Члан 16

Ако се ископ земље врши минирањем, радови се морају изводити према важећим прописима о минирању

Члан 17

Пре почетка рада на ископу земље, а увек после временских непогода, мразева или отапања снега и леда, руковалац ископавања мора прегледати стање радова и, по потреби, предузети одговарајуће заштитне мере против опасности од обрушавања бочних страна ископа

Копање ровова и канала

Члан 18

Ископ земље у дубини до 100 см (за темље, канале и сл.) може се вршити и без разулирања, ако то чврстоћа земље дозвољава. Ископ земље у дубини већој од 100 см сме се вршити само уз потпуно осигуравање бочних страна ископа

Разулирање страна ископа није потребно ако су бочне стране ископа уређене под углом уну-

трашњет трења тла (природни нагиб терена) у кој се ископ врши, нити при етажином копању до дубине веће од 200 см

Члан 19

Ровови и канали морају се изводити у толикој ширини која омогућава несметан рад на разупирању бочних страна, као и рад радника у њима

Најмања ширина ровова односно канала дубине до 100 см одређује се слободно. При дубини преко 100 см ширина рова односно канала мора бити толика да чиста ширина рова односно канала после извршеног разупирања буде најмање 60 см

Члан 20

Дрво и други материјал који се при ископавању употребљавају за разупирање бочних страна ровова и канала морају по својој чврстоћи и димензијама одговарати сврси којој су намењени, сходно важњим техничким прописима односно југословенским стандардима

Разупирање ровова и канала мора одговарати геофизичким особинама растреситости и притиску тла у коме се врши ископ, као и одговарајућем статичком прорачуну

Ископани материјал из ровова и канала мора се одбацити на толико одстојање од ивице ископа да не постоји могућност обрушавања тог материјала у ископ

Размак између појединих елемената оплате страна ископа мора се одредити тако да се спречи осипање земље а у складу са особинама тла из става 2 овог члана

Члан 21

Оплата за подупирање бочних страна ископа (ров, канал, јама) мора излазити најмање за 20 см изнад ивице ископа да би се спречило пад материјала са терена у ископ

При избацавању земље из ископа, са дубине преко 200 см морају се употребљавати међуподови положени на посебне подупираче. Међуподови се не смеју оптерећивати количином ископаног материјала већом од одређене, са којом мора радник бити упознат пре почетка рада и морају имати ивичну заштиту високу најмање 20 см

Скидање оплате и засипање ископа мора се вршити по упутству и под надзором стручног лица. Ако би вађење оплате могло угрозити безбедност радника, оплата се мора оставити у ископу

Средства за спајање и учвршћивање делова подупирача као што су клинови, окви завртњи, ексери жица и слично, морају одговарати важњим југословенским стандардима

Члан 22

Ако се ископ земље за нов објект врши до дубине веће од дубине темеља непосредно постојећег објекта, такав рад мора се вршити по посебном пројекту, уз обезбеђење мера заштите на раду и мера за обезбеђење суседног објекта

Члан 23

При машинском копању ископа мора се водити рачуна о стабилности машине

Приликом машинског копања ископану земљу треба одлагати на одстојању које не угрожава стабилност страна ископа, ако по извршеном ископу треба вршити и друге радове у ископу. Ивице ископа смеју се оптерећивати машинама или другим тежким уређајима само ако су предузете мере против обрушавања услед таквих оптерећења

Члан 24

Ако се у ровове и канале неразулрних страна ископа полажу цеви, водови и слично, на местима

на којима је неопходан приступ радника на дно ископа ради вршења потребних радова на тим цевима водовима и сл, бочне стране рова односно канала морају се, у потребној ширини, обезбедити од обрушавања разупирање, како је предвиђено у члану 20 став 2 овог правилника

Широки ископи

Члан 25

Нагиб бочних страна широких ископа одређује се према одредби члана 13 став 2 овог правилника

Ископи за усеке и засеке при градњи путева и слично смеју се изводити само на основу одговарајућег пројекта

Члан 26

Путеви и рампе за одвожење материјала морају одговарати чврстоћи терена и превозним средствима. Њихов нагиб не сме бити већи од 40%

Утоваривање материјала помоћу утоваривача или другог средства механизације на теретно возило не сме се вршити преко кабине возила, ако та кабина није заштићена од механичког оштећења.

Члан 27

Подупирање бочних страна широких и дубоких ископа као и извођење слепих зидова (загата), мора се вршити по плановима и претходним прорачунима, водећи рачуна о могућности продора воде и повећаних притисака у зидовима ископа или загата

Члан 28

Ако се ископ врши у близини грађевинских и других објеката који могу утицати на извођење радова, ови радови се морају вршити уз обезбеђење мера из члана 22 овог правилника

Копање бунара, шахтова и јама

Члан 29

Копање бунара, шахтова и јама, без обзира на њихову намену односно употребу, као и радови на оправци и чишћењу бунара и шахтова, морају се вршити под надзором одређеног стручног лица

Индустријски бунари и шахтови смеју се изводити само на основу пројекта, који обухвата и одговарајуће мере заштите на раду

Члан 30

Пре уласка у бунар шахт или јаму мора се претходно проверити да се у њима не налазе опасни гасови. Ако се утврди присуство таквих гасова, силазак радника у бунар, шахт или јаму може се дозволити тек после отклањања тих гасова и проверавања да тих гасова нема

Проверавање присуства опасних гасова и њихово отклањање врши одређено стручно лице

Члан 31

При копању бунара, шахтова и јама у близини угљенокопа, фабричких гасних цевовода, градске односно индустријске канализације и слично, по правили треба предвидети могућност појаве опасних гасова. Проверавање присуства таквих гасова у бунарима, шахтовима или јамама обавезно врши одређено стручно лице одговарајућим методима и средствима

Члан 32

Копање и разупирање страна бунара, шахтова или јама мора се вршити на основу статичког про-

рачуна и пројекта који садржи и одговарајуће мере заштите на раду

Члан 33

Радници који раде у бунарима, шахтовима и јамама морају имати заштитни појас са конопцем за извлачење и сигналним конопцем за давање сигнала у случају опасности

Члан 34

Ради заштите радника који раде на дну бунара, шахта или јаме од материјала који пада из направе за извлачење ископане земље, мора се поставити заштитна настрешница на висини од најмање 200 см од дна ископа

Члан 35

Ако се при копању бунара, шахта или јаме користе бетонски или метални обручи за поткопавање, висина поткопа не сме бити већа од 20 см

Члан 36

Ради спречавања падања материјала у бунар, шахт или јаму, мора се по обиму ивице поставити пуна заштитна ограда висока најмање 100 см

Као заштитна ограда може послужити и зид бунара или јаме с тим да се он при евентуалном одржавању мора стално дозиђивати

Члан 37

Силажење на дно бунара, шахта или јаме и излажење у корти направе за извлачење материјала, забрањено је

Члан 38

Чекрци односно витло за извлачење и спуштање материјала мора у погледу заштитних мера одговарати важећим прописима о заштити на раду са дизалицама

Члан 39

Ако се копање бунара, шахтова или јама врши минирањем, морају се, поред мера заштите на раду предвиђених важећим прописима о минирању примењивати и следеће мере

1) паљење мина сме се вршити само помоћу електричног уређаја са површине тереча,

2) пре уласка у бунар, шахт или јаму после минирања мора се претходно извршити проветравање и проверавање да нема гасова у бунару, шахту или јамама,

3) пре настављања радова после минирања треба проверити стање бочних страна бунара, шахта или јаме ради уклањања евентуалне опасности од обрушавања

Члан 40

Уклањање оплате и подупирача при озиђивању бунара, шахтова или јама мора се вршити одоздо навише, постепено са напредовањем озиђивања, али тако да не буде угрожена стабилност преосталог подупирања

Ако се радови из става 1 овог члана врше у слободном материјалу, оплата се не сме водити, него се мора узидати

3 Зидарски радови

Члан 41

При постављању профила и обслеживању правца зидова помоћу жица, морају се на жице у одговарајућим размацима поставити објектна упозорења или друге уочљиве ознаке

Члан 42

Прилази и пролази за сва радна места на којима се врше зидарски радови морају да буду изведени тако да се по њима могу без сметње кретати радници и преносити и превозити материјал

Остављање материјала и других средстава за рад на пролазима и местима која за то нису одређена, забрањено је

Слагање материјала уз радна места сме се вршити само у количинама које одговарају носивости и величини расположивог простора. Висина наслага мора одговарати врсти материјала и не сме прелазити висину која би угрожавала стабилност материјала односно проузроковала рушење сложеног материјала и тиме довела у опасност раднике

Рад са кречом и припремање малтера

Члан 43

Корито за гашење креча мора да се налази поред кречне јаме и мора бити ограђено на местима на којима постоји опасност да радник који гаси креч падне у кречну јаму

Кречна јама мора бити ограђена чврстом оградом висине најмање 100 см са стране којом пролазе радници

Место код кречне јаме са кога се вади гашени креч мора имати радни под и бити обезбедио против пада радника а, по потреби, и осигурано чврстом оградом

Алат за гашење креча и за вађење гашеног креча мора бити опремљен лугом дрвеном дршком, ради заштите радника од прскања и испаравања при мешању и вађењу креча

Члан 44

Хидратисани креч у амбалажи мора се чувати у сувим просторијама, ради безбедног преносења на место употребе (корито за гашење)

Судови или направе за ручно преносење малтера морају бити подешени за лак пренос малтера, без просипања. Укупна тежина малтера и суда не сме прелазити 20 kg по раднику-мушкарцу односно 15 kg по раднику-жени или омладини

Грађење у ископима

Члан 45

Материјал потребан за грађење у ископима (темељи, канали, окна и сл.) не сме се слагати на ивице ископа или места где би рушење материјала могло проузроковати опасност по раднике у ископу

Спуштање материјала мора се вршити помоћу направа (жлебови, левци) или помоћу транспортних средстава (транспортни дизалице и сл.), зависно од врсте облика и тежине материјала

Спуштање тежких грађевинских елемената мора се вршити са радницима обученим за такве послове, под надзором одређеног стручног лица

Грађење изнад терена

Члан 46

Грађевински и други радови на приземним зградама и у унутрашњости вишеспратних објеката, високим до 450 см изнад терена односно изнад пода међуспратне конструкције, могу се изводити са употребом помоћних скела или лестава уз везивање радника, ако је уз коришћење таквих средстава могуће изводити те радове без опасности по живот радника

Грађевински и други радови на објектима вишим од 450 cm изнад терена односно пода међуспратне конструкције, морају се изводити уз коришћење одговарајућих скела или на други подесан и безбедан начин

Члан 47

Ако при радовима из члана 46 овог правилника постоји могућност да радници падну ван објекта, морају се поставити одговарајуће заштитне настрешнице тако да висина са које се може пасти не прелази 300 cm и радници се морају везати одговарајућим заштитним појасом

Ако се при радовима на отвореним ивицама спратова, балкона, тераса и др заштитна ограда из оправданих разлога не може поставити или ако су радови који се врше на таквим местима мањег обима или краткотрајни радници који врше те послове морају бити за време рада привезани помоћу заштитног појаса и конопца дужине највише 150 cm

Члан 48

При грађењу зидова зидање са радне скеле или тла по правилу, врши се до висине од највише 150 cm од пода скеле или тла

Опекe, малтер и други потребан материјал морају на радним местима и уз радно место зидара да буду уредно, равномерно и стабилно сложени

Члан 49

Зидарске и остале грађевинске радове на висини или на местима на којима постоји опасност од пада у дубину, смеју вршити само квалификовани зидари и грађевински радници, који су здравствено способни за радове на висини

Грађење фабричких димњака

Члан 50

Грађење, реконструкција, монтажа или поправка високог фабричког димњака сме се вршити само на основу документације која садржи и одговарајуће мере заштите на раду

Члан 51

Грађење нових и реконструкцију и поправке постојећих високих фабричких димњака смеју вршити само лица квалификована за такав рад, и то под непосредним надзором одређеног стручног лица

Радници који граде или монтирају високе фабричке димњаке морају бити здравствено способни за радове на висини

Пре почетка радова на грађењу, реконструкцији, монтажи или поправкама високих фабричких димњака, радници морају бити подвргнути специјалистичком лекарском прегледу ради утврђивања њихове здравствене способности за рад на висини

Члан 52

Високи фабрички димњаци морају имати сигуран приступ за пењање на димњак односно силазак са димњака при грађењу и оправкама и за одржавање димњака

Лесте за пењање на димњак односно силазак са димњака морају имати пречке од округлог железца пречника од најмање 18 mm, на међусобном вертикалном одстојању које не сме износити више од 300 mm. Ширина лестава мора да буде најмање 450 mm, а удаљеност пречке од зида мора бити 160 mm

Прва пречка лестава за пењање са спољне стране димњака мора да буде уграђена на висини од 300 cm изнад терена,

На лествама за пењање на фабрички димњак морају се у размацима од највише 500 cm уградити двоструки лукови са размахом од 200 mm — за леђну заштиту односно за одмарање при пењању или силажењу. Одстојање између средине пречака за пењање и средине лукова за леђну заштиту треба да износи од 600 до 800 mm

На зиданим или бетонским димњацима на којима су пречке за пењање и лукови за леђну заштиту уграђени у зид димњака, мора се уградити челично заштитно уже за привезивање при пењању односно силажењу

Заштитно уже из става 5 овог члана не мора се постављати ако је леђна заштита целом дужином лестава постављена на таквим размацима да не постоји опасност да радник падне науздак

Члан 53

Изнад пролаза односно радних места око димњака у грађењу мора се поставити настрешница за заштиту радника од случајног пада материјала односно алата са висине

Ако се димњак гради са његове унутрашње стране мора се на сваких 200 cm висине поставити радна платформа, која уједно служи и као заштита од пада материјала

Грађење сводова и лукова

Члан 54

Грађење сводова и лукова сме се изводити само на основу планова и са квалификованим зидарима који морају бити упознати са опасностима које им прете при тим радовима

Уклањање подупирача и оплата који служе за грађење сводова и лукова сме се вршити само по налогу руководиоца градилишта и под његовим надзором

Монтажа степеница

Члан 55

Монтажа степеница сме се вршити само на основу планова за монтажу и писмених улутстава пројектанта

За време монтаже степеница њихова употреба за пролазак мора се спречити помоћу одговарајућих браника

4 Тесарски радови

Члан 56

Оштра сечива тесарског алата (секире, тестере, длета и слично) морају при преносу бити на подесан начин покривена, ради заштите радника од повређивања

Члан 57

Руковање машинама или механизованим алатом за обраду дрвета на градилишту сме се поверити само квалификованим или обученим радницима упознатим са опасностима које им прете при раду са машинама или механизованим алатом

Члан 58

Грађа после сваког коришћења на градилишту мора се прегледати, очистити од ексерва остатака окова и др и сложити. Тако уређена сме се употребљавати за нове тесарске радове

Обезбеђење прелаза

Члан 59

Улази, прелази и пролази око објекта у грађењу морају бити заштићени од пада материјала са

и сиве заштитним настрешницама израђеним тако да могу издржати пад материјала и спречити његово одбијање и расипање по околини

Висина заштитне настрешнице од тла, по правилу, не сме бити мања од 220 cm

Рампе и коси прилази и пролази

Члан 60

Рампе и коси прилази и пролази (трепне) морају бити израђени од чврстог и здравог материјала и одржавати за цело време грађења у исправном стању. Постављене рампе, коси прилази и пролази морају бити пре употребе и у току радова прегледани од руководиоца радова или другог одређеног лица

Рампе и коси прилази и пролази састављени од више елемената морају деловати као целина и бити подупрети тако да се спречи прекомерни угиб односно љубање

Моснице (фосне), као и остали елементи рампи и косих прилази и пролаза (посачи и др), морају се добро међусобно и у целини причврстити за своје подлоге одговарајућим ослонцима

Ако се рампе и коси прилази и пролази употребљавају за пренос материјала, њихова ширина не сме бити мања од 60 cm

Нагиб рампи и косих прилази и пролаза не сме бити већи од 40%

Изузетно при грађењу стамбених објеката нагиб рампи и косих прилази и пролаза из става 5 овог члана може бити и већи, у зависности од висине спрата

Рампе, коси прилази и пролази на горњој површини морају имати причвршћене летвице димензије 28x48 mm у једнаким размадима до највише 35 cm

Рампе, коси прилази и пролази на висини већој од 100 cm изнад тла односно пода етаже или скеле морају бити ограђени чврстом заштитном оградом висине најмање 100 cm

Члан 61

Рампе, коси прилази и пролази морају се постављати односно насланичати на чврсте носаче израђене према важећим прописима за дрвене носеће конструкције и предвиђеном оптерећењу

Наслањање рампи и косих прилази и пролаза на нестабилне елементе објекта у градњи или на гомили материјала забрањено је

Члан 62

Рампе, коси прилази и пролази морају се одржавати у исправном стању и повремено чистити од просутог материјала. Мокра и клизава места на њима морају се посипати песком или на други начин обезбедити од клизања

Оштећене и недовршене рампе, коси прилази и пролази не смеју се користити

Лестве

Члан 63

Лестве које се употребљавају за приступ на скеле и слично, морају прелазити ивицу пода на коју су наслоњене најмање за 75 cm, мерено вертикално од пода

Стране дрвених лестава морају бити из једног комада од одабраног дрвета. Пресек стране мора одговарати дужини и оптерећењу лестава

Пречке дрвених лестава морају бити од тврдог дрвета, округлог или квадратног пресека и уса-

ђене или урезане у стране. Ширина лестава између страна мора бити најмање 45 cm. Размак између ивица пречака не сме бити већи од 32 cm

Лестве дуже од 400 cm морају се осигурати и железним утетима

Члан 64

Лестве које се постављају на глатку односно клизаву тврду подлогу морају бити на доњем крају опремљене посебним ослонцима (папуче и сл), који сигурно спречавају клизање а по потреби на горњем крају — и кукама за закачивање

При постављању лестава мора се водити рачуна о углу нагиба лестава да би се спречило прекомерно савијање страна, лом лестава или клизање лестава по подлози

Забрањена је употреба лестава са пречкама прикованим ексерима за стране, као и лестава са поломљеним или недостајућим пречкама или другим оштећењима (папучка страна или пречка и сл).

Члан 65

Двокраке лестве морају бити осигуране против прекомерног размицања кракова помоћу чврсте везе између кракова (ланац, каиш, чврсто уже и сл).

Доњи крајеви (ослонци) двокраких лестава морају бити опремљени посебним ослонцима (папучама и сл), ради спречавања клизања по подлози

Радни под

Члан 66

Сваки радни под (платформа за рад и сл) постављен на висини већој од 100 cm мора бити израђен од здравих дасака, приљубљених једна уз другу и положених водоравно на чврсте носаче

Ширина радног пода мора одговарати природи посла који се на њему врши, али не сме бити мања од 60 cm ако се на поду врши рад без слагања или припремања материјала

Ако се на радном поду одлаже материјал, врши припремање материјала или постављају подари и слично, ширину радног пода треба одредити тако да за кретање радника по њему буде слободан простор најмање 60 cm

Димензије елемената радног пода морају одговарати предвиђеном максималном оптерећењу пода

Члан 67

Ако наставак дасака радног пода није изведен у истом нивоу него полагањем дасака једне на другу, мора се на саставу дасака причврстити троугласта летвица, ради спречавања спотицања радника и олакшања преласка колица приликом превоза

Члан 68

Ако се радни под поставља узд зид објекта и на висини већој од 100 cm изнад тла или пода просторије ивица радног пода не сме бити удаљена од зида више од 20 cm

Члан 69

Преношење, превозење и стасање грађевинског материјала и тежких грађевинских елемената на радним подовима мора се вршити пажљиво и без бацања

Сав потребан материјал на радном поду мора бити уредно сложен и распоређен према предвиђеној носивости и оптерећењу пода. За радне подове постављане на висини већој од 200 cm, носивост и оптерећење пода морају бити на огради пода уочљиво обележени (табла натпис у боји и сл.)

Заштитне ограде

Члан 70

Сва радна места на висини већој од 100 cm изнад терена или пода, као и остала места (прелази, пролази и сл.) на градилишту и на грађевинском објекту са којих се може пасти, морају бити ограђена чврстом заштитном оградом висине најмање 100 cm

Заштитна ограда мора бити израђена од здравог и неоштећеног дрвета или другог подесног материјала. Размак и димензије стубића и осталих елемената ограде морају одговарати хоризонталном оптерећењу на руковагу ограде од најмање 30 kp/m

Висина заштитне ограде не сме бити мања од 100 cm мерено од тла

Размак елемената попутне заштитне ограде не треба да буде већи од 30 cm. При дну заштитне ограде (на радном поду скеле и др.) мора се поставити пуна извична заштита (даска) висине најмање 20 cm

Уместо уздужне попутне од дасака (коленска заштита), за попуну заштитне ограде може се користити жицана мрежа са отворима окаца од највише 2 X 2 cm

За заштитне ограде већих дужина и са већим оптерећењима и за ограде на великим висинама морају се израдити одговарајући нацрти и статички прорачуни

Ако се заштитна ограда због природе посла мора у току рада привремено уклонити, радници на таквим радним местима морају бити привезани за заштитне појасеве и рад се мора вршити под надзором одређеног стручног лица на градилишту

Заштита отвора

Члан 71

Отвори у међуспратним конструкцијама грађевинског објекта односно у радним платформама, прилазима и пролазима који служе за пролазак радника или за преносење материјала, за време рада као и за време прекида рада, морају се ограђити чврстом оградом висине најмање 100 cm са страна које нису потребне за пролазак радника и преносење материјала у току рада, односно са свих страна за време прекида рада

Отвори који не служе за сврхе из става 1. овог члана морају бити стално покривени чврстим поклопцем уграђеним на отвор тако да се не могу померати, димензионисаним за предвиђена оптерећења на њима

Отвори у зидовима до висине од 100 cm од пода односно радног патоса морају се опремити заштитном оградом односно одговарајућом попуном

Прилази шактовима за лифтове и друго у објекту морају се нарочито обезбедити против пада радника у дубину

Члан 72

Отвори између дрвених, бетонских, железних и других носача међуспратних или кровних конструкција морају се на месту рада или у околини радних места обезбедити радним платформама или прелазима са чврстом заштитном оградом на страни на којој прети опасност од пада у дубину

Ако отворе из става 1 овог члана није могуће обезбедити предвиђеним платформама односно прелазима (монтажна градња и сл.), испод радних места морају се поставити одговарајуће прихватне мреже на дубини не већој од 300 cm

5 Скеле

Члан 73

Под скелама, у смислу овог правилника, подразумевају се помоћне конструкције које служе за вршење радова у грађевинарству на висини већој од 150 cm изнад тла

Члан 74

Скеле морају бити грађене и постављене према плановима који садрже димензије скеле и свих њених саставних елемената, средства за међусобно спајање саставних елемената, начини причвршћивања скеле за објект односно тле, највеће допуштено оптерећење врсте материјала и њихов квалитет статички прорачун носећих елемената као и упутство за монтажу и демонтажу скеле

За типске скеле са атестом о сигурности и употребљивости скеле, документација из става 1 овог члана даје се у обиму који осигурава попуну безбедност радника на раду

Документација из ст 1 и 2 овог члана мора бити оверена потписом пројектанта скеле односно одговорног лица на градилишту, и мора се чувати до демонтаже скеле на градилишту

Члан 75

Скеле могу постављати, преправљати, допуњавати и демонтирати само стручно обучени радници, здравствено способни за рад на висини и то под надзором одређеног стручног лица на градилишту.

Члан 76

Ако се при постављању скеле наиђе на конструктивне водове или друге препреке лице из члана 75 овог правилника мора обуставити рад и предузети код надлежне организације мере за искључење струје односно уклањање препрека

Члан 77

За везивање појединих елемената скеле смеју се употребљавати само типска средства или средства предвиђена југословенским стандардима (ексери, завртњи, клапфе, спојнице и друго)

Везивањем појединих елемената скеле у конструктивну целину не сме се умањивати њихова предвиђена носивост

Члан 78

Елементи пода скеле (даске, лимене плоче и друго) морају се пре употребе пажљиво прегледати. Оштећени односно дотрајали елементи не смеју се уграђивати у под скеле

Елементи пода морају у потпуности испуњавати простор између носећих стубова скеле

Одстојање пода скеле од зида објекта не сме бити веће од 20 cm

Чиста ширина пода скеле не сме бити мања од 60 cm

Члан 79

Заштитна ограда на скели мора одговарати одредбама члана 70 овог правилника

Изузетно од одредбе члана 70 став 4 овог правилника, код ограде металних скела размак између елемената попутне не сме бити већи од 35 cm

Члан 80

На сваки спрат скеле мора да буде изграђен сигуран приступ односно силазак

Ако се за приступ на сваки спрат скеле користе прилази, они морају одговарати одредбама члана 60 овог правилника

Ако се за приступ на сваки спрат скеле користе лестве, оне морају одговарати одредбама члана 63 овог правилника

Члан 81

Скела на грађевинским објектима постављена непосредно поред или изнад саобраћајница мора бити на спољној страни по целој дужини и висини прекривена покривачима (трска, јута, густа метална мрежа и сл.) који спречавају падање материјала у дубину

Члан 82

Исправност скеле мора се проверавати од стране лица из члана 75 овог правилника најмање једанпут месечно, а нарочито после временских непогода, преправки, оштећења и слично

Проверавање исправности скеле уписује се у контролну књигу скеле уз оверу одређеног лица на градилишту

Скеле на ногарима

Члан 83

Ногари на које се поставља радни под морају бити израђени тако да могу са сигурношћу да носе вертикална и хоризонтална оптерећења

Настављање ногу ногара сме се вршити елементима истог пресека, уз повезивање одговарајућом везом Повећавање висине ногара подметањем опека, клинова или других провизорних предмета, није допуштено

Ако је дебелина даске радног пода најмање 50 mm, размак ногара не сме бити већи од 200 cm (мерено од осовине до осовине носача ногара)

Члан 84

Скеле на ногарима могу се постављати једне изнад друге највише у два реда с тим да висина пода горње скеле не прелази 400 cm од подлоге на којој стоје ногари

Ноге скеле на ногарима морају се летвама, паучама и слично обезбедити од уздужног односно попречног померања на подлози на коју се постављају

Члан 85

Ногари се смеју постављати само на чврсту и водоравну подлогу

Неспорописно направљени или оштећени ногари не смеју се употребљавати

Постављање скеле на ногарима на висеће и конзолне скеле забрањено је

Постављање дизалица или других тежких уређаја или направа на радни под скеле на ногарима није допуштено, ако посебним статичким прорачуном и пројектом није друкчије предвиђено

Скеле на лествама

Члан 86

За лакше грађевинске радове на одржавању и оправкама објеката (малтерисање, кречење и други слични радови) са употребом малих количина материјала, могу се користити скеле на лествама

Лестве за ношење радног пода скеле морају бити израђене од здравог дрвета и имати добро учвршћене односно усађене пречке од тврдог дрвета осигуране гвозденим затегама које чврсто везују обе стране лестава

Настављање лестава врши се само помоћу преклопа дужине најмање 150 cm, који је осигуран чврстим затегама

Конзолне скеле

Члан 87

Конзолна (избочена) скела сме се постављати само за вршење лакших грађевинских радова, ако постоји могућност сигурног учвршћења скеле за објект или његову конструкцију и ако је то пртежима и прорачунима доказано

Носачи конзолних скела морају бити од здравог и неоштећеног материјала (дрво или метал)

Употреба дасака (фосни) за носачке конзолне скеле, није дозвољена

Члан 88

На конзолној скели мора се на видном месту истаћи упозорјење о броју лица и тежини материјала којима се скела сме оптеретити

Скеле на стубовима

Члан 89

Одстојање између носећих стубова скеле на стубовима мора одговарати димензијама стубова и предвиђеном оптерећењу скеле, али не сме бити веће од 250 cm код зидарских скела (на новоградњама) нити веће од 350 cm код скела за оправке и одржавање постојећих грађевинских објеката, ако статичким прорачуном односно пројектом скеле није друкчије одређено

Члан 90

Пречник облог дрвеног стуба скеле на стубовима не сме на горњем делу бити мањи од 80 mm

Подлога стубова мора бити уређена тако да онемогуђује њихова хоризонтална и вертикална померања

Постављање стубова може се вршити помоћу преклопа дужине најмање 200 cm, уз сигурно повезивање одговарајућим средствима (кланфамма и др)

Горњи крај стуба мора допирати изнад предвиђене (на новоградњи) односно постојеће настрешнице објекта (поправке и одржавање) и мора бити везан за водоравну греду причвршћену за објект

Код састава двеју скела на углу једног грађевинског објекта, угаони стуб са спољне стране скеле мора да буде удвостручен и по потреби, укопан у земљу

Члан 91

Уздужне греде морају бити положене водоравно уз стубове или на греде носача (конзоле) и морају бити чврсто везане за њих Спољна места продужења и везе уздужних греда смеју се изводити само изнад стубова или на носачима положеним преко стубова

Попречне греде скела морају имати исти пресек и морају бити положене на уздужне греде на истим одстојањима Код једноредних скела на стубовима, попречне греде морају се ослањати на зид у дужини од најмање 20 cm

Употреба дасака за попречне носаче, уместо греда, забрањена је

Висеће скеле

Члан 92

Висеће скеле смеју се користити само за радове на оправкама и одржавању грађевинских објеката Изузетно, висеће скеле смеју се употребљавати и за вршење лакших зидарских радова (фасада и слично)

Члан 93

Висећа скела сме се користити ако су носачи (дрвене греде или челични профили) који служе за носење односно вешање висеће скеле положени под правим углом на зид објекта и ако су испуњени остали услови из члана 87 овог правилника

Употреба врећа са песком или другим материјалом и нагомилавање каквог другог некомпактног материјала ради оптерећења и одржавања равнотеже носача висеће скеле забрањени су

Члан 94

Сви елементи који служе за везивање и учвршћивање висеће скеле за носаче на објекту, морају бити израђени од атестираног материјала и димензионирани према највећем дозвољеном оптерећењу висеће скеле

Вешање радног пода висеће скеле за носаче мора се вршити са два носећа и два сигурносна (заштитна) челична ужета истих пресека

Челична носећа и сигурносна (заштитна) ужад висећих скела морају у погледу израде и квалитета материјала одговарати важећим југословенским стандардима

Сигурносно (заштитно) уже мора бити на горњем крају добро причвршћено за носаче висеће скеле, а на доњем крају оштрено у тло Хватачи (мачке) причвршћени на крајевима радног пода скеле, морају бити изведени тако да чврсто захвате (укљеште) сигурносно заштитно уже у случају да носеће уже скеле попусти или пукне

Највеће дозвољено оптерећење носећег и сигурносног (заштитног) ужета не сме прелазити 1/10 тежине на кидане ужета

Члан 95

Чекрци и носећа ужад на висећим скелама морају у погледу заштитних мера одговарати одредбама важећих прописа о заштити на раду са дизајцима и омогућавати несметано и лако дизање и спуштање скеле

Чекрци из става 1 овог члана морају бити причвршћени за носећу конструкцију скеле гвозденим везама које пролазе до испод радне платформе а које су одоздо добро причвршћене и осигуране

Кочнице чекрка висеће скеле морају бити подешене за држање највећег дозвољеног оптерећења скеле (тежина радне платформе са тежином људи и материјала), са коефицијентом сигурности од најмање 15

Члан 96

Пре употребе висећа скела се мора испитати пробним статичким и динамичким оптерећењем

Пробно статичко оптерећење висеће скеле врши се теретом већим за 50% од максималне носивости скеле са равномерно распоређеним теретом на радном поду тако да се платформа подигне на висину од 10 cm изнад тла са задржавањем на тој висини најмање 10 минута, а потом се спусти на тле и проверавају се евентуалне деформације на конструкцији скеле

Пробно динамичко оптерећење висеће скеле врши се теретом за 10% већим од максималне носивости тако да се скела подигне од тла до највише тачке дизања, а потом се спусти

О извршеном испитивању из ст 2 и 3 овог члана после сваког премештања и поновног постављања висеће скеле на објекту, мора се водити уредна евиденција у контролној књизи висеће скеле, уз оверу одређеног стручног лица на градилишту

Члан 97

Радни под висеће скеле мора бити са свих страна ограђен чврстом и, по правилу, пуно изведеном заштитном оградом висине најмање 100 cm

Ако се за попуну ограду користе уздужне пречке (металне шипке) или чврста жићана мрежа, радни под мора да има најмање 20 cm високу пуно издигнуту заштиту (даска, лим) ради спречавања падања материјала или алата са пода висеће скеле

На огради висеће скеле мора се причврстити таблица са подацима о највећој дозвољеној носивости скеле одређеној од произвођача скеле

Члан 98

За поједине лакше и краткотрајне радове на фасадама грађевинских објеката смеју се, уместо висеће скеле, изузетно употребљавати и друге направе, као покретне фасадне скеле, посебне кошаре и слично Ове направе и кошаре морају бити чврсто грађене и осигуране од пада односно превртања

Члан 99

За време јачег ветра мора се рад на висећој скели обуставити и скела спустити на тле или обезбедити од њихања везивањем за објект или на други подесан начин

Угрожени простор на тлу испод висеће скеле мора се оградити заштитном оградом са упозорењем на опасност од евентуалног пада материјала

Носеће скеле**Члан 100**

Носеће скеле за извођење бетонских, армирано-бетонских и сличних радова (скеле за носење оплата), као и скеле за облагање фасада, зидова и плафона каменом и другим материјалом, не смеју се користити ако у свему пису изграђене према одредбама члана 74 овог правилника

Постављене скеле из става 1 овог члана морају се за време носења предвиђеног оптерећења и извођења радова прегледати, а нарочиту пажњу треба обратити на елементе веза и ослонаца (клапфе, подупирачи, укрупњења и друго)

Ако се за подупираче користи обла траћа, њихов пречник не треба да буде мањи од 80 mm

Квалитет материјала употребљеног за израду носећих скела мора у свему одговарати важећим југословенским стандардима

Члан 101

Подупирачи оплате за бетонирање носећих плоча или бетонских носача могу се састављати од највише два комада дрвета, с тим да место саставка не сме бити у средњој трећини дужине подупирача

Веза наставка подупирача из става 1 овог члана мора одговарати важећим техничким прописима

Број настављених подупирача за подупирање оплате бетонске плоче не сме прелазити половину, а код носеће бетонске греде — 1/3 укупног броја потребних подупирача

Члан 102

При демонтажи носећих подупирача оплате за бетонске плоче односно греде, поред носећих подупирача морају се поставити заштитни подупирачи, ради обезбеђења од евентуалног рушења

Број и распоред заштитних подупирача одређује се пројектом

Члан 103

При постављању носеће скеле за подупирање оплате на висини већој од 300 cm изнад терена, треба, по потреби, поставити заштитне прихватне скеле, мрежу и слично

Вршење појединачних краткотрајних радова на носећим скелама из става 1 овог члана без по-

стављања заштитних прихватних скела, мреже и слично, сме се изузетно допустити, али уз обавезно везивање радника

Члан 104

Скидање оплате и демонтажа носеће скеле не сме се изводити без писменог налога издатог од одређеног стручног лица на градилишту

Заштитне настрешнице и заштитне прихватне скеле

Члан 105

Заштитне настрешнице и заштитне прихватне скеле морају бити израђене и постављене тако да у потпуности заштићују раднике од пада у дубину и од падања материјала, алата и других предмета са висине

Заштитне настрешнице и прихватне заштитне скеле морају се постављати до највише 300 cm испод места извођења радова односно евентуалног падања материјала

Ширина заштитне настрешнице односно заштитне прихватне скеле одређује се зависно од вертикалног одстојања између скеле и места пада, и треба да износи за одстојања од 200 cm најмање 130 cm, а за одстојања од 300 cm најмање 150 cm

Члан 106

Код вишеспратних објеката не сме се вршити демонтажа заштитне настрешнице односно заштитне прихватне скеле док се не изгради нова на одговарајућем одстојању

Грађевински материјал који је нападао на заштитну настрешницу односно заштитну прихватну скелу мора се редовно уклањати

Члан 107

Ако при радовима на висини не постоји могућност употребе прихватних скела, а рад се не врши појединачно (при грађењу индустријских објеката са халама, дворанама и слично) морају се испод угрожених радних места поставити мреже за прихватање радника у случају пада

Пролазак радника испод мреже мора се, по потреби, ограничити или забранити, ако постоји опасност пробијања мреже услед пада материјала односно радника

Металне скеле

Члан 108

Металне скеле могу се постављати и употребљавати само у складу са предвиђеном наменом и на основу документације из члана 74 овог правилника

Саставни делови металних скела (челични штапови, цеви, спојне и чворне везе и друго) морају бити међусобно чврсто везани у стабилну и јединствену конструктивну целину

Елементи металних скела, у погледу облика, димензија и квалитета материјала, морају одговарати важећим југословенским стандардима

Члан 109

За састављање металних скела смеју се употребљавати само равне и неоштећене челичне цеви, штапови и други елементи

Сваки елемент металне скеле мора се пре уграђивања у скелу детаљно прегледати Рђом или на други начин општењени елементи металних скела не смеју се уграђивати

Члан 110

Вертикални носећи штапови металне скеле морају бити положени на посебне елементе скеле (ос-

лонци, папуче), причвршћене на равну подлогу скеле (гредице, бетон, плоча и друго)

Сви вертикални штапови стубова скеле морају бити у уздужном и попречном правцу везани и учвршћени помоћу дијагоналних веза постављених под углом од 45° у оба правца

Одстојање између носећих вертикалних штапова одређује се пројектом скеле зависно од предвиђених оптерећења и висине скеле

Члан 111

При састављању металних скела мора се са саставним деловима, а нарочито са спојницама (чворишта) за међусобно спајање штапова, пажљиво поступати. Код спојница са вијцима, затезање вијака мора се вршити помоћу моментних кључева односно према упутству произвођача

Затезање вијака спојница металне скеле настављеним кључевима (помоћу цеви и слично), забрањено је

Вертикалност и хоризонталност челичних штапова мора се проверавати у току постављања скеле и после завршетка скеле

Члан 112

Самостојеће металне скеле и металне скеле чија је висина већа од објекта у градњи или другог објекта у непосредној близини скеле, морају бити заштићене од удара грома по важећим техничких прописима

6 Радови на бетонирању

Члан 113

Бетонски радови већег обима на висинама и у дубинама (хидроцентралне, бране, високоградње и друго) могу се изводити само са стручно обученим и здравствено способним радницима, упознатим са опасностима при тим радовима, и под надзором одређеног стручног лица на градилишту

Члан 114

Пре почетка бетонирања сви оштри врхови или ивице средстава за спајање појединих делова скеле (ексери, споне, жице и друго), који вире из оплате и других делова дрвене конструкције скеле за бетонирање, морају се подвити или покрити

Члан 115

Са радовима на бетонирању сме се почети тек по проверавању од стране одређеног стручног лица на градилишту да ли је посећа скела прописно израђена и да ли су извршени сви потребни претходни радови

Члан 116

Насилно скидање (чупање) оплате помоћу дизалице или других уређаја, није допуштено

При клизању и скидању оплате помоћу посебних уређаја за дизање (дизалице Тирфор и сл.) забрањено је стајање радника на направи за прихватање оплате (саонице и сл.)

7 Припремање и израда арматуре

Члан 117

Металне шипке за израду арматуре, као и готова арматура, морају бити прегледне и према димензијама сложене на градилишту тако да рад са њима не проузрокује опасност за раднике

Исправљање, сечење, савијање и остали радови на обради шипки за арматуру мора се вршити на нарочито за то одређеном месту на градилишту, са одговарајућим уређајима, направама и алатом и уз

предузимање одговарајућих заштитних мера предвиђених важећим прописима о заштити на раду при преради и обради метала

Са полагањем арматуре сме се отпочети тек после извршења мера из чл 114 и 115 овог правилника

8 Радови на крововима

Члан 118

Радове на крововима смеју да врше само радници за то стручно оспособљени и здравствено способни за рад на висинама

Осигурање радника од пада са крова, по правилу, врши се привезивањем радника на заштитни појас и заштитно уже, или помоћу прихватних скела, као и другим мерама у зависности од врсте крова

Члан 119

На крововима покривеним салоницом, лимом и сличним покривачима (индустријски кровови), који не подносе већа оптерећења, морају се пре почетка радова спровести посебне мере ради спречавања лома кровног покривача и пада радника у дубину

На равним крововима и крововима са падом, покривеним покривачима из става 1 овог члана (индустријске хале и сл.), морају се поставити сигурни прелазни, пролази и радне платформе за безбедан рад при покривању крова и другим грађевинским радовима на крову

Прелазни и радне платформе из става 2 овог члана морају бити широки најмање 80 см, а по потреби снабдевени и чврстом заштитном оградом

Светларници и окна са стакленим покривачем који леже изнад индустријских и других хала односно просторија, морају бити изнад равнине крова

При чишћењу снега или одржавању крова код светларника и окна из става 4 овог члана морају се предузети заштитне мере за обезбеђење радника од евентуалног пропадања

Члан 120

Сви индустријски кровови, без обзира на њихов облик и врсту покривача, морају имати сигуран приступ и сталне безбедне прелазе (металне лестве, рампе и слично)

Простор испод крова односно одговарајући простор око објекта мора бити обезбеђен од приступа лица која нису запосљена на градилишту

9 Монтажно грађење

Члан 121

Монтажно грађење сме се изводити само на основу посебно израђеног програма

Програм из става 1 овог члана мора садржати и мере заштите на раду при свим радовима који чине монтажну градњу (при изради и опремању појединих монтажних делова, утовару и истовару монтажних елемената, дизању, намештању и учвршћивању монтажних елемената, обради и доради већ уграђених монтажних елемената на објекту и друго)

Монтажно грађење на градилишту сме се изводити само под непосредним надзором одређеног стручног лица на градилишту

Члан 122

Облик и димензије монтажних елемената морају бити подешени за лако и безбедно преносење до места уграђивања и за сигурно причвршћивање на објекту

Приликом преноса некавалитетно израђених као и напуклих или на други начин оштетених монтажних елемената, као и приликом руковања так-

вим елементима, морају се предузети посебне мере заштите на раду.

Члан 123

Монтажно грађење сме се изводити само уз употребу одговарајућих и за ту сврху подешених механизованих транспортних средстава, као и уређаја за дизање, преносење и спуштање монтажних елемената

Члан 124

Састављање и причвршћивање монтажних елемената и друге монтажне радове на објекту смеју вршити само лица здравствено способна за рад на висинама, која су уз то и стручно оспособљена за вршење монтажних радова

Опремање, транспорт и монтажа елемената

Члан 125

Сваки монтажни елемент мора бити на одговарајући начин, видно и погодно обележен, у складу са програмом монтажног грађења. Поред те ознаке, на елементу мора бити означен и датум израде и тежина елемента у килограмима

Монтажни елементи на градилишту морају бити уредно и према програму монтаже сложени на одређеном месту

Члан 126

Сваки монтажни елемент мора, поред металних делова за уграђивање и причвршћивање елемента на објекту, имати помоћне металне делове који омогућавају сигурно преносење и уграђивање елемента на месту монтаже (куке и слично)

Члан 127

Транспорт елемената од места њихове израде до градилишта односно места уграђивања мора бити организован тако да се монтажни елементи могу без застоја уграђивати у објект без затрпавања градилишта

Утовар, превоз и истовар монтажних елемената на градилишту сме се вршити само одговарајућим и исправним превозним средствима, уз примену заштитних мера прописаних Правилником о заштити на раду при утовару терета у теретна моторна возила и истовару терета из таквих возила („Службени лист СФРЈ“, бр 17/68)

Члан 128

Закачивање елемената за куку и њихово откачивање са куке дизалице при утовару монтажних елемената у превозна средства (моторна и друга возила) и истовару монтажних елемената из превозних средстава, по правилу, треба вршити без пењања радника на превозно средство односно на елементе

За време спуштања и дизања монтажних елемената на моторно возило помоћу дизалице, возач не сме бити у кабини возила

За време дизања, преносења и спуштања монтажних елемената на возило, сигнарист не сме стајати на возилу

Члан 129

Уграђивање сваког појединог монтажног елемента у грађевински објект мора се вршити по одређеном реду, према програму монтажног грађења

Монтажа елемената вишег спрата на објекту не сме почети пре него што се обезбеди сигуран прилаз на тај спрат (помоћно степениште са сигурном оградом и слично)

Уграђивање тешких монтажних елемената (плоче, греде и друго) сме се вршити само по претход-

ној припреми помоћних средстава за преносење, постављање и учвршћивање тих елемената на објекту (јармови, оквири за пренос и друго)

Помоћна средства из става 3 овог члана морају се пре употребе прегледати а, по потреби, и испитати на оптерећење

Члан 130

При преносењу, постављању и причвршћивању сваког појединог монтажног елемента на објект, лице које даје знакове дизаличару (сигналист) и дизаличар морају пажљиво пратити пут монтажног елемента до места уграђивања као и рад монтера на постављању и учвршћивању тог елемента

Монтер из става 1 овог члана мора јавити посебним знаком сигнаlistsу односно дизаличару да је операција преносења и уграђивања елемента у објект завршена

Члан 131

Делови арматуре који излазе из елемента после извршене монтаже и који би могли проузроковати запыцање одеће и повређивање радника морају се на подесан начин отклонити (одсецањем, савијањем и слично)

Отвори у подовима и зидовима спратова на којима се ради морају се покрити чврстим поклопцима или оградити заштитним оградама

Ако се при монтажи елемената користе лестве, оне морају одговарати одредбама чл 63 до 65 овог правилника и бити обезбеђене од клизања

Члан 132

При извођењу монтажних радова на објекту где постоји могућност пада радника, одређено лице на градилишту дужно је применити одредбе чл 105 до 107 овог правилника а, по потреби, и узети ше радника заштитним опасачем и ужетом

Члан 133

Ако се спајање арматуре и других металних делова монтажних елемената врши помоћу гасног или електричног заваривања, применити се заштитне мере прописане Правилником о заштити на раду и о техничким мерама за развијаче ацетилена и ацетиленске станице („Службени лист СФРЈ“, бр 6/67), као и други важећи технички прописи

10 Грађевинско-занатски радови

Члан 134

Извођачи грађевинско-занатских и других монтажних радова на градилишту (опреме, инсталације и слично) и организација која гради инвестициони објект односно инвеститор споразумно обезбеђују спровођење заштитних мера на раду као и одговорно лице за њихово спровођење на градилишту

Ако одговорно лице из става 1 овог члана примени да извођач грађевинско-занатских или других монтажних радова не примењује поједине заштитне мере при свом раду, забрањено му даљи рад док не спроведе те мере заштите

11 Рушење објекта

Члан 135

За рушење објекта или неког његовог дела, без обзира да ли се рушење врши ручно, помоћу машина или минирања, мора се претходно израдити одговарајући програм радова и мера заштите на раду, зависно од врсте објекта и степена опасности које при том раду прете

Члан 136

Пре почетка рушења мора се угрожено подручје оградити заштитном оградом или обезбедити на одговарајући начин, зависно од начина рушења. Заштита угроженог подручја мора трајати до завршетка радова на рушењу

Члан 137

Рушење објекта сме се вршити само са радницима стручно оспособљеним и обученим за одговарајући начин рушења и под непосредним и сталним надзором одређеног стручног лица на градилишту

Члан 138

Ручно рушење објекта мора се изводити постепено одозго наниже. Поједини делови зидова и димњаци не смеју се остављати непорушени, него се морају рушити истовремено са осталим деловима објекта

Рушење међуспратне односно таванске конструкције сме отпочети тек по рушењу и уклањању свих порушених делова изнад нивоа те конструкције

Ручно рушење слободног стојећег зида (обимни и преградни зид, ограда, стуб и слично) сме се изводити само помоћу одговарајућих радних скела

Рушење зидова поткопавањем, забрањено је

Члан 139

Демонтиране гредс, носачи и други тешки или гломазни делови конструкције смеју се са објекта уклањати односно спуштати само помоћу одговарајућих направа или уређаја (чекрк, дизалица, рампа и друго)

Уклањање растреситог и прашинастог материјала са рушевине на тло сме се вршити само помоћу потпуно покривених дрвених корита, кроз металне лимене цеви или на други начин који спречава ширење прашине

При рушењу вишеспратних објеката прикупљање порушеног материјала на појединим спратовима, забрањено је

Члан 140

Ако се рушење објекта односно његових делова врши помоћу машина (трактор-гусеничар и друго), машина се мора налазити на одстојању које је најмање за 1,5 пут веће од висине објекта односно дела који се руши.

Јачина на кидање челичног ужета помоћу кога се преноси вучна снага потребна за рушење објекта, мора бити најмање трипут већа од вучне снаге машине

Вучна снага машине мора се на површину објекта односно његовог дела који се руши (зид, стуб и друго) преносити равномерно помоћу подметнутих дасака, греда и слично

Извлачење затрпаних бетонских стубова, челичних носача и других делова објекта из рушевине помоћу машина, без претходног ослобађања од осталог порушеног материјала, забрањено је

Коришћење трактора-точкача за рушење или извлачење тешких делова грађевинског објекта, забрањено је

Члан 141

При рушењу појединих делова или целог грађевинског објекта минирањем, примењују се важећи прописи о заштитним мерама при руковању експлозивним средствима и минирању

12. Грађење путева

Члан 142

Ако се при грађењу путева врши ручно ископавање земље, морају се при том раду примењивати заштитне мере из члана 10 овог правилника

Ако се за земљане радове при грађењу путева користе механичка средства, морају се, поред заштитних мера предвиђених у члану 11 овог правилника, примењивати и заштитне мере на машинама предвиђене овим правилником

Приликом земљаних радова при грађењу путева помоћу механичких средстава (булдожер, скрепер, крејдер планер и друго), руковање машинама сме се поверити само радницима стручно обученим за тај посао и упознатим са опасностима које прете при том раду

Члан 143

При грађењу потпорних зидова и пропуста са стрмим нагибом висине веће од 10 m, морају се за допремање камена и другог грађевинског материјала изградити одговарајуће уставе (каскаде)

Члан 144

Ако се ручни превоз материјала врши вагонетима по радном колосеку (дековички колосек) преко скела (привремени мостови), скеле морају бити чврсто израђене и колосек осигуран од исклизнућа вагонета при преласку преко њих. Ако је колосек израђен под падом, вагонети морају имати кочнице

При ручном превозу материјала вагонетима на радном колосеку, брзина вагонета не сме бити већа од 15 km на сат

Радни колосек мора се одржавати стално у исправном стању за саобраћај

Члан 145

При оправци путева преко којих се у току рада саобраћај не прекида, морају се предузети мере да се радници на делу пута који је у грађењу заштите од возила. У ту сврху део пута (половина пута) мора се затворити и обележити уочљивим саобраћајним знаковима

На јако фреквентним саобраћајницама (ауто-пут, савремени пут, улица и друго) где се саобраћај не може сасвим обуставити, морају се поставити на оба краја деонице која се оправља чувари који ће управљати саобраћајем на половини деонице, наизменично у оба правца

Члан 146

Дробилице се морају постављати на чврсто камено, бетонско или дрвено постоље и за њега бити добро причвршћене.

Ако је дробилица покривена настрешницом, њена висина не сме бити мања од 200 cm изнад горњег габарита дробилице

Цилиндрична сита, елеватори и конвејери морају бити добро учвршћени на посебним постољима или за конструкцију погона дробилице

Члан 147

Ако се припремање камена — туцаника врши у посебном погону (дробилица, сита — гранулатори, елеватори и транспортери), морају се између појединих уређаја оставити пролази широки најмање 100 cm, а по потреби поставити и радне платформе за одржавање и оправку тих уређаја

Степенице и радне платформе око уређаја за прераду камена на висини већој од 100 cm од пода морају имати чврсте ограде високе најмање 100 cm

Члан 148

Чишћење и подмазивање свих уређаја за дробљење и припремање камена смеју се вршити само кад су машинице заустављене

Члан 149

На дробилицама камена и другим уређајима за припремање туцаника (цилиндрична и друга сита,

конвејери, елеватори и друго) морају бити истакнута упутства о заштитним мерама, а у самом погону припремања камена — и упутство о првој помоћи у случају повреде радника

Члан 150

Код дробилица камена треба заштитити радника од искакања камена из чељусти дробилице, од захвата погонског ремена дробилице, од захвата ланца елеватора од пада низ туцаник на елеватор или конвејер и од пада између конструкције дробилице

Забрањено је стајати непосредно код отвора дробилице за убацивање камена и увлачити руке у отвор ради вађења заглављеног камена. За одглављивање камена треба користити посебне куке

Отвор за убацивање камена мора бити обезбеђен чврстом радном платформом, са оградом високом најмање 100 cm

Члан 151

Радници који раде непосредно на дробилици морају бити заштићени од камене прашине респираторима или поливањем камена водом, као и заштитним наочарима

Коришћење заштитних наочара мора се редовно контролисати

Члан 152

Материјал који се користи при асфалтирању путева (битумен, катран и други деривати нафте) смеју се загревати само у посебним затвореним судовима

Загревање материјала из става 1 овог члана у отвореним судовима, без обзира на место употребе, забрањено је

Члан 153

Котлови уређаја за загревање асфалтних маса морају имати поклопце, ради спречавања прскања те масе и избегања пожара

За послуживање котла односно уређаја морају бити постављене радне платформе са чврстом заштитном оградом

Подесним размештајем више уређаја за загревање и мешање асфалтне масе на градилишту, мора се онемогућити преношење односно ширење пожара или експлозије са једног уређаја на други

Члан 154

Ложнице пећи котла мора бити заштићено тако да је немогуће избегање пламена из ложница на поље

Возило на коме је уграђен котла за загревање асфалтне масе мора бити опремљено сигурним кочницама

Члан 155

Захватање вреле растопљене асфалтне масе сме се вршити само помоћу за то израђених судова

Врела растопљена асфалтна маса сме се преносити само у посебно израђеним судовима са поклопцима. Ови судови не смеју се препуњавати

Члан 156

Отвор котла за пуњење кречним брашном, агрегатом туцаника и смолом на уређају за кување и мешање асфалтне масе мора имати заштитни поклопац, ради спречавања ширења прашине и штетних гасова

Уређаји из става 1 овог члана морају имати одговарајуће направе за одвођење гасова, дима и прашине из непосредне околине радилишта

Члан 157

Премазивање и квашење ваљка за равнање асфалта врши се помоћу нарочито за то израђене направе

Забрањено је да радник идући испред моторног ваљка за равнање исти премазује и кваси

Члан 158

Запаљена асфалтна маса у судовима не сме се гасити водом

Средства за гашење запаљене асфалтне масе (песак, цираде и друго) морају се унапред припремити и стајати на располагању у близини радова

Радници који раде са загрејаном асфалтном масом морају бити обучени у гашењу запаљених асфалтних смола

Члан 159

Асфалтерске радове смеју вршити само здравствено способна и за те радове посебно обучена и опремљена лица

За лица из става 1 овог члана мора се на радилишту обезбедити топла вода за умивање после завршеног рада

13 Грађење мостова

Кесонски радови

Члан 160

При пнеуматичком фундирању стубова за мостове, кесони по својој конструкцији, у погледу безбедности, морају одговарати савременим техничким достигнућима

Унутрашња шупљина кесона (кесонска комора) мора имати висину од најмање 2,20 m, са бело окречним зидовима ради боље видљивости. Кесонска комора мора бити на одговарајући начин осветљена. Ако кесон има електрично осветљење, електрична инсталација мора бити осигурана да не дође до паљења експлозивних смеша („S“ израда) ако постоји опасност од експлозивних гасова

Члан 161

Преткомора или ваздушна комора кесона треба да има запремину од најмање 2,5 m³ и висину од најмање 1,85 m

Радна температура у комори и преткомори кесона мора бити умерена и стална и контролисана одговарајућим термометрима

Ради одржавања услова из става 2 овог члана треба лети користити подесне заклоне од сунца (мокре вреће и друго), а зими — електричне грејалце и слично

Члан 162

Компресор за снабдевање кесона ваздухом под притиском, мора имати аутоматски сигурносни вентил за сигурно затварање даљег довода ваздуха чим се постигне гранични притисак предвиђен за рад у кесону

Ако се за погон компресора користи електрична енергија, мора постојати резервни компресор за чији се погон користи мотор са унутрашњим сагоревањем

Доводна цев компримираниг ваздуха мора на свом улазу у кесон имати аутоматски вентил за сигурно затварање у случају квара на компресору

За контролу ваздушних притисака у кесонској комори и преткомори морају се споља поставити манометри

Кесонска комора и преткомора морају имати уређаје за телефонску и сигнализациону везу (свет-

лосна или звучна) са спољним светом односно одређеним лицем на радилишту

Пре почетка сваког рада у кесону мора бити испитана исправност инсталације за довођење ваздуха и сигнализационих уређаја

Члан 163

Компресори за стварање ваздушног притиска у кесону и електрични агрегат за погон и осветљење кесона, по правилу, постављају се на обали, а у изузетним случајевима на пловном објекту

Сви уређаји потребни за несметан рад у кесону морају имати резервне делове

Оправке уређаја и инсталације за одржавање одређених притисака, при којима се ремете ти притисци у току рада у кесону, не смеју се изводити

Члан 164

Степенице које воде у радну комору морају бити довољно широке и увек добро осветљене електричним осветљењем. За случај квара осветљења сваки радник мора имати ручну електричну лампу. За евентуално извлачење радника из кесона мора бити припремљено одговарајуће чврсто уже

Члан 165

Ваздух који се убацује у кесон мора бити свеж и чист. За сваког радника запосљеног у кесону мора да се обезбеди најмање 30 m³ ваздуха на сат. У току рада, а нарочито за време бетонирања, морају се вршити анализе ваздуха ради утврђивања количине угљен-диоксида и других штетних гасова у ваздуху радне коморе и преткоморе. При радовима у порозном материјалу или у земљишту са органским примесима, треба обезбедити јаку вентилацију. Атмосферски ваздух температуре изнад 25°C или испод 10°C мора се вештачки хладити односно загревати

Члан 166

Прелазак радника из слободке атмосфере нормалног притиска у ваздушну односно радну комору са одређеним ваздушним притиском изнад нормалног притиска (натпритисак), и обратно, мора се вршити пажљиво и према одредбама члана 167 овог правилника

Члан 167

При уласку радника у радну комору

1) са натпритиском у радној комори до 1 атмосфере, време задржавања радника у преткомори односно време за изједначавање натпритисака у преткомори и радној комори не сме бити краће од 8 минута,

2) са натпритиском у радној комори изнад 1 атмосфере, време задржавања радника у преткомори односно време за изједначавање натпритисака у преткомори и радној комори продужава се за по 30 секунди (после истека 8 минута) за сваку даљу деценију (0,1 atm) натпритиска изнад 1 атмосфере

Притисак се мора повећавати постепено и равномерно у временским интервалима из става 1 овог члана

Члан 168

При изласку радника из радне коморе

1) са натпритиском у радној комори до 1 атмосфере, време задржавања радника у преткомори односно време за изједначавање натпритисака у радној комори и преткомори не сме бити краће од 10 минута,

2) са натпритиском у радној комори изнад 1 атмосфере, време задржавања радника у преткомори односно време за изједначавање натпритисака у радној комори и преткомори продужава се за 2 ми-

пута (после истека 10 минута) за сваку даљу десетину (0,1 atm) натпритиска изнад 1 атмосфере

Притисак се мора смањивати постепено и равномерно у временским интервалима из става 1 овог члана

Време за довођење натпритиска у преткомори, на нормалан притисак не сме бити краће од

- 5 минута за натпритисак до 0,5 atm,
- 10 минута за натпритисак до 1,0 atm,
- 24 минута за натпритисак до 1,2 atm,
- 28 минута за натпритисак до 1,4 atm,
- 32 минута за натпритисак до 1,6 atm,
- 36 минута за натпритисак до 1,8 atm,
- 40 минута за натпритисак до 2,0 atm

Члан 169

За равномерно и постепено регулисање притиска из чл 167 и 168 овог правилника одговорно је посебно одређено лице на градилишту, које у ту сврху контролише притисак на манометру и часовнику постављеним у преткомори. Регулисање притиска мора се регистровати одговарајућим барографима

Време одређено за регулисање притиска у преткомори мора бити јасно означено на табли истакнутој у преткомори. Имена свих лица која су била у кесон, као и посебно одређеног руковођа ваздушне коморе, морају бити исписана и истакнута на табли испред кесона. Исти такав списак мора се предати и евидентичару

Члан 170

Лица која раде у кесону не смеју пре поласка у комору преоптерећивати стомак ни пити алкохолна пића. У кесону се не сме пушити

По изласку из кесона радник се мора утоплити и прећи у загрејану просторију посебно изграђену у близини кесона, ради одмора од 0,5 до 2 сата и добити топло безалкохолно пиће по препоруци лекара

Ако се на раднику примете симптоми тзв кесонске болести (болони у зглобовима, у стомаку или у грудима, свраб коже, аерсемија коже, вртоглавица, главобоља, повраћање, срчане тегобе, крварење на кожи или из носа и слично), радник се мора унети у декомпресиону комору и ставити под ваздушни притисак до ливог радног кесонског притиска, где ће остати до престанка симптома обољења. После тога, притисак ће се смањити за по 0,1 atm у току двоструког и троструког временског интервала предвиђеног за нормално смањивање притиска ваздуха

У ваздушну комору кесона не сме ући већи број лица него што је за ту комору одређено

Члан 171

Руковање уређајима за компримирање ваздуха за кесоне сме се поверити само нарочито обученим лицима која су упозната са техником руковања кесонским уређајима, као и са начином за указивање прве помоћи лицима оболелим од повећања ваздушног притиска (кесонска болест)

Члан 172

Градилиште мора имати и средства за пружање прве помоћи (боце са кисеоником, пулмотори и друга одговарајућа опрема за вештачко дисање). У непосредној близини кесона мора се обезбедити и посебна просторија за одмор радника која се може загревати. Уз ову просторију мора бити просторија за умивање и прање топлем водом, као и одељење за смештај и сушење влажне одеће. У близини ових просторија мора се налазити декомпресиони уређај (декомпресиона комора) за поновно стављање радника под притисак радне коморе у случају појаве симптома кесонске болести

Члан 173

На кесонским радовима под повећаним ваздушним притиском могу се запошљавати само лица телесно потпуно здрава. Кесонски радници који су одсуствовали више од два дана са рада, као и после сваког боловања, морају се подвргнути поновном лекарском прегледу пре него што наставе рад у кесону

Радници који први пут ступају на рад у кесону морају се после специјалистичког лекарског прегледа подвргнути пробном испитивању за рад под притиском изнад нормалног притиска, при чему се повећавање притиска врши опрсно у временским размацама од најмање 1 мин за 0,1 atm притиска. Под таквим радним притиском нови радник мора остати и издржати најмање један сат. Испитивање се врши у декомпресионој комори

Радници из става 2 овог члана смеју остати на раду првог дана само половину одређеног радног времена, другог и трећег радног дана по 2/3 радног времена, а тек четвртог дана, ако се нису појавила никаква обољења или симптоми кесонске болести, могу провести цело одређено радно време. Симптоми кесонске болести, као и здравствено стање ових радника утврђују се лекарским прегледом свакодневно у току трајања пробног испитивања

Члан 174

Радник у кесону може без прекида да ради највише шест недеља, а изузетно два месеца. После овог времена мора се раднику дати одмор или рад на слободном ваздуху за онолико времена колико је трајао рад у кесону

Лица која имају гнојни катар у носу, запаљење средњег уха, оштећену бубну опну, као и лица којима су оболели органи за дисање или крвоток или која су склона пићу или гојазности, и лица старија од 40 година не смеју да раде у кесону под ваздушним притиском

Побијање шипова макарама

Члан 175

При побијању шипова помоћу макара, помсрање постоља макара сме се вршити само са спуштеним маљем. Премештање макара заједно са шипом, није дозвољено. При вршењу оправке на глави шипа, маљ мора бити причвршћен за своје вођице

Макарама које раде помоћу експлозива или моторним макарама за побијање шипова сме руковати само стручно лице обучено за тај посао. У близини места побијања шипова не смеју се налазити, осим руковођа макарама и руковођа побијањем шипова, друга лица. После завршеног побијања шипа мора се прегледати механизам и постоље макара

Монтажни радови на грађењу мостова

Члан 176

Уређаји за дизање монтажних делова моста (чекрк, котурача, монтажна игла, ауто-дизалице, дизалице на гусеницама и друго) морају бити сигурно причвршћени за своју подлогу. Челична ужад, ланци и друга опрема уређаја за дизање морају одговарати важећим прописима о заштити на раду са дизалицама

При дизању тешких и других конструктивних делова (тешки профили, бетонске греде, решетке, стубови и слично) мора се на подесан начин спречити њихово неконтролисано окретање. За време дизања таквих делова радници који не учествују у том раду не смеју се задржавати ни пролазити испод терста односно дизалице

Члан 177

При извођењу радова изнад воде градилиште мора располагати чамцима са оспособљеним спасиоцима, за случај пада радника у воду.

При монтажним радовима на мосту, радници морају имати заштитни појас и бити везани заштитним ужетом за конструкцију моста.

14 Грађење тунела, штолни и поткопа

Члан 178

При извођењу тунелских радова, поред одредаба овог правилника примењиваће се мере прописане Правилником о техничким мерама и заштити на раду при рударским подземним радовима („Службени лист СФРЈ“, бр 11/67).

Члан 179

При употреби дрвене грађе за радове у тунелима сме се користити само здраво и неоштећено обло или тесано дрво четинара.

Изузетно од одредбе става 1 овог члана, дозвољена је и употреба резане грађе ако то захтева техника извођења радова.

Носећи елементи и даске употребљене за оплату морају бити без пукотина и других оштећења.

Димензије грађе из ст 1 и 2 овог члана морају одговарати притиску и оптерећењима који при раду могу настати.

Члан 180

Делови металне оплате, као и друга савремена средства коришћења за оплату у тунелима, морају одговарати геолошким и другим условима на месту на коме се постављају. Коришћење оплате врши се према упутству произвођача.

Члан 181

Средства за спајање и везивање делова оплате, као клинови, копче, завртњи и слично, морају одговарати важећим југословенским стандардима.

Везе морају бити стручно изведене, једноставне и чврсте, тако да се могу брзо састављати и растављати.

Члан 182

Подграђивање поткопа (штолна, тунел) мора се вршити упоредо са осталим радовима у поткопу.

Слободна висина поткопа не сме бити мања од 200 см, а ширине не мање од 230 см, од чега за слободан пролазак радника мора остати најмање 40 см.

Члан 183

Ако се за одвожење материјала из поткопа користе вертикална окна која воде у доњи поткоп, отвори окна морају бити покривени поклопцем, који се после завршеног сипања материјала мора затворити.

Члан 184

При минирању у тунелима (поткопи, штолне) морају се предузимати заштитне мере прописане важећим прописима о минирању при подземним радовима.

При електричном минирању у тунелу, по правилу, треба користити електричне улачаче са распором.

За време непогоде (трмљавице) морају се радови на електричном минирању обуставити.

Члан 185

Ради заштите радника од експлозије и штетних гасова насталих при експлозији, морају се на по-

дешним местима и у зидовима тунела изградити одговарајућа оклопшта.

Члан 186

Тунели (поткопи, штолне) морају бити добро осветљени. Електрична инсталација за осветљење мора бити изведена према важећим техничким прописима. Ако постоји могућност да се појаве лако запаљиви гасови у тунелу (мстан и слично), електрична инсталација, светиљке и други припадајући уређаји морају бити изведени у специјалној изрди, према важећим техничким прописима за употребу електричних уређаја и за извођење електричних инсталација у подземним рудницима који су угрожени од јамских гасова.

Употреба карбидских лампи за осветљавање тунела, забрањена је.

Члан 187

Радна места у тунелу, а нарочито она на челу поткопа, морају бити добро проветравана вештачком вентилацијом. Систем проветравања (довођење свежег ваздуха односно одвођење нечистог) мора одговарати локацији и дужини тунела, као и штетностима које настају при раду у тунелу (гасови, прашина, SiO₂ и слично).

Кодичине штетних материја, утврђене меренима микроклиме на радним местима из става 1 овог члана, морају се кретати испод дозвољених граница максимално допуштених концентрација према важећим југословенском стандарду.

Члан 188

Инсталација за довођење воде у тунел или одвођење воде из тунела мора бити изведена и уређена тако да не може доћи до поплаве и оштећења дрвене грађе, односно до рушења слојева земље у тунелу.

Члан 189

Компримирани ваздух за погон пнеуматских чекића и бушилица мора се доводити до чела поткопа челичним бешавним цевима, које својим положајем не смеју ометати рад у тунелу.

Члан 190

При превозењу ископаног материјала из тунела помоћу вагонета, не смеју се вагонети препуњавати.

Ако се вагонети покрећу људском снагом, простор између шина колосека мора бити поплочан чврстим даскама односно другим подесним материјалом.

Ако се превозење материјала у тунелу врши моторном вучом, крајеви композиције морају се осветлити дрвеним светиљкама.

15 Минерски радови

Члан 191

При минерским радовима у грађевинарству примењују се заштитне мере предвиђене важећим прописима о заштитним мерама при руковању експлозивом и лагуману (минирању) у рудницима и каменоломима као и при другим радовима.

16 Каменоломи и мајдани шљунка, глине и песка

Члан 192

При вађењу, обрађивању и прерађивању камена, шљунка, глине и песка за потребе грађења, морају се примењивати заштитне мере прописане посебним прописима о заштити на раду при производњи грађевинског материјала.

Члан 193

Масовна минирања у каменолому или мајдану глине смеју се изводити само на основу стручно из-

рађеног плана експлоатације каменолома односно мајдана

Минирање из става 1 овог члана сме се вршити само под непосредним надзором стручног лица одређеног за радове на минирању

17 Грађевинске машине и уређаји

Члан 194

Оруђа за рад на механизовани погон (у даљем тексту грађевинске машине и уређаји) која се употребљавају у грађевинарству, у погледу заштите на раду морају одговарати специфичним условима грађевинарства. Заштитне направе уграђене на грађевинским машинама и уређајима морају одговарати условима рада и степену угрожености радника којима рукоду, временским условима врсти и особинама материјала који се обрађује (дрво, камен и слично), као и степену обучености радника

Члан 195

Грађевинске машине и уређаји, пре постављања на место рада (граддилиште радилиште и слично) морају бити прегледани и проверени у погледу њихове исправности за рад

Рокови, начин односно поступак и тица за испитивање грађевинских машина и уређаја одређују се општим актом радне организације

Члан 196

Радници који раде са грађевинским машинама и уређајима са повећаним степеном угрожавања (циркулар, мешалица бетона и друго) морају бити упознати са упутством о руковању

Члан 197

Радна места код грађевинских машина и уређаја постављених на отвореном простору и изложених временским неприликама (киша, снег, мраз и слично) морају бити на подесан начин заштићена од утицаја тих неприлика

Члан 198

Руководилац грађевинском машином или уређајем који покреће мотор са унутрашњим сагоревањем, мора бити заштићен од штетног дејства издувних гасова мотора

Члан 199

Бука грађевинских машина односно уређаја не треба да прелази границу од 80 фона

Радници запошљени код уређаја са jakim вибрацијама (сепарације, вибратори и слично), морају бити заштићени на подесан начин (посебни темељи за машине, платформе на еластичним подметачима и друго)

Члан 200

Грађевинске машине и уређаји са уграђеним електромоторима или електричном инсталацијом, морају бити заштићени од удара електричне струје, према важећим техничким прописима

Члан 201

Сваки лако доступни ротирајући и покретни делови машина и уређаја за обрађивање и прерађивање разних грађевинског материјала (мешалице за бетон, машине за кување и полагање асфалта и друго) морају бити на подесан начин опремљени заштитним направама ради заштите радника од могућег повређивања

Заштитне направе на машинама и уређајима из става 1 овог члана морају бити по потреби уграђене тако да се без њих машина односно уређај не може ставити у погон

Отвори за убацивање односно додавање материјала на машинама са ваљцима, ножевима и другим оштрим алатима, морају бити осигурани од завлачења руку радника у опасну зону ножева или других оштрих алата

Командне полуге и дугмад склопки морају на машинама бити смештени тако да је неконтролисано укључивање машине онемогућено

Члан 202

Делови самоходних грађевинских машина (бутери, булдожери, плугови, ваљци, утоваривачи, демпери, жељеви и друго) морају бити лако и без опасности замењиви. Место за руковање мора бити на машини смештено тако да је руковоцу машином омогућена лако прегледност терена на коме се креће

Рамови покретних делова машина (траоник, корпа утоваривача и слично) морају бити обојени жутом или белим тракама под углом од 45° према хоризонталу ради упозорења на опасност

Самоходне грађевинске машине морају имати направу за давање звучних сигнала

Члан 203

Остале машине и уређаји који се користе у грађевинарству (машине за обрађивање дрвета и метала, развијачи ацетиленга и друго), у погледу заштите на раду морају одговарати важећим прописима

18 Рад са ручним и механизованим алатом

Члан 204

Ручни алат који се користи у грађевинарству (лопата, мотика, будак, тестера, саврло, чекић, длето, секира и друго), у погледу материјала, облика и димензија мора одговарати важећим југословенским стандардима

Члан 205

Ручни алат на градилишту мора бити уредно и прегледно сложен и чуван у посебним складницима

Лице чија је дужност да чува и слаже ручни алат на градилишту, мора свакодневно проверавати исправност алата и оштећени или неисправни алат одмах искључити из употребе

Издавање на употребу неисправног и оштећеног алата (са напуклим радним површинама, зупницама и дршкама и сличним оштећењима), забрањено је

Члан 206

Механизовани алат који се користи у грађевинарству (пнеуматски чекићи за камен, бетон, асфалтни покривач и тврду земљу, електрични ручни алат за обрађивање дрвета и друго) мора бити облика и тежине подесних за лако преношење и руковање и под отежаним условима рада (уска и неудобна места, рад изнад главе и слично)

19 Уређаји и направе за дизање и преношење грађевинског материјала

Члан 207

Уређаји и направе за дизање и преношење сложеног висићег терета у грађевинарству (кабл-дизалица, грађевинска стубна дизалица, котурача и друго) морају, у погледу заштитних мера на уређајима и при раду, одговарати одредбама важећих прописа о заштити на раду са дизалицама и кабл-дизалицама

Члан 208

На градилишту на коме се за дизање и преношење терета користе покретне дизалице са кукама и другим захватним направама које висе на челнич-

ном ужету, морају се обезбедити организационе и друге мере за заштиту од пада терета — лица која раде у угроженој зони

Члан 209

За правилно и стручно постављање, руковање и одржавање дизалице на градилишту, као и за његов демонтажу и преношење на друго градилиште, одговорна су стручна лица одређена општим актом радне организације

Лица из става 1 овог члана израдиће за сваки сложени односно покретни уређај за дизање и преношење терета (кабл-дизалице, стубна дизалица и друго) одговарајућа упутства за постављање, руковање, одржавање и демонтажу, као и за преношење дизалице на друго место рада (градилиште)

Члан 210

Сва помоћна носећа средства за дизање терета (челична ужад и ужад од другог материјала, ланци, валике, куке и друга захватна носећа средства) која се користе на дизалицама или самостално, у погледу заштитних мора морају одговарати важећим прописима о заштити на раду са дизалицама

Члан 211

Захватне направе и друга средства за преношење сипког и сличног материјала, својом конструкцијом и обликом морају одговарати врсти материјала који се у њима преноси. Испадане материјала из ових направа за време преношења мора бити онемогућено

Захватне направе у облику суда смеју се лупити само до висине означене испод горње ивице суда. Ти судови морају бити уобличени тако да буде спречено њихово загињање о околне делове објекта. На судовима мора бити видно означена њихова сопствена тежина и запремина (у kg и m^3). Судови морају бити подешени за лак утовар и истовар материјала

Члан 212

Простор испод висеће грађевинске котураче мора се оградити (ограда од летова и слично) и на ограду ставити упозорење на опасност

Испред или око витла мора се, по потреби ставити заштитна ограда или мрежа ради заштите од ударца ужета у случају његовог прекидања

Члан 213

Носачи или конзоле (греде и слично) за које су причвршћене конзолне дизалице (врабац и слично) морају бити изведени тако да могу са сигурношћу преузети радно оптерећење конзолне дизалице

Члан 214

Радно место радника који прима материјал са конзолне дизалице мора бити ограђено чврстом оградом, а радник везан ужетом за заштитни појас ради заштите од пада

Члан 215

При дизању дугачких предмета конзолном дизалицом и слично (греде, даске, шипке за армирање, цеви и слично), радници који примају и скидају терет не смеју уклањати заштитну ограду

При дизању терета из става 1 овог члана, по целој висини грађевинског објекта морају се уклонити истурени делови или поставити заштитне ограде које ће спречити загињање терета

Члан 216

Испод направа односно уређаја за дизање терета угрожено подручје мора се оградити или поставити

упозорење са забраном проласка односно приступа на то подручје

Члан 217

Електрични кабл за напајање струјом мотора дизалице из члана 215 овог правилника мора бити заштићен од општећивања за време дизања терета (метална цев, дрвена облога и слично)

Члан 218

При ноћном раду општа осветљеност градилишта мора бити најмање 50 лукса, а локална осветљеност код дизалица и на местима рада (везивање и одвезивање терета) — најмање 75 лукса

Врх стуба и крај крака стубне дизалице мора имати црвено сигнално светло ако је дизалица виша од 20 m и ако то захтевају месне прилике (близина аеродрома и слично)

Члан 219

Дизалице са вођицама (теретни грађевински лифтови), постављене у шахту или између стубова, морају одговарати савременим техничким достигнућима

Простор око дизалице (шахт, окно и друго) мора бити са свих страна ограђен пуном оградом од дасака, треске или другог погодниог материјала, ако товарна платформа дизалице није ограђена

Ако је товарна платформа дизалице из става 2 овог члана затворена или је под платформе ограђен, пуна ограда око окна (шахта) односно кавеза дизалице не мора бити изведена по целој дужини лифта него само код приступа на спратовима — до висине од најмање 200 см од пода

Ако се за ограђивање окна употребљава метална мрежа, окца мреже не смеју бити већа од 20×20 mm

Члан 220

Сви отвори за прилаз платформе дизалице из члана 219 овог правилника који се користе за утовар или истовар материјала, морају имати врата или чврсте покретне ограде које се морају после утовара или истовара материјала затварати

Члан 221

Свака дизалица са кавезом или платформом (теретни грађевински лифт) мора имати аутоматски уређај за квачење у случају прскида ужета, као и нараву за аутоматско спречавање дизања кавеза односно платформе изнад дозвољене висине

За споразумевање између руковаоца дизалицом и радника који врше утовар односно истовар материјала, дизалице из става 1 овог члана смештене у окпу морају имати електричну сигнализацију

Члан 222

Дизалице са вођицама на стубу (скип-дизалице) морају бити конструисане, грађене и постављане тако да не угрожавају безбедност радника

Место утовара и истовара терета на спратовима код дизалица из става 1 овог члана мора бити обезбеђено, да не би дошло до пада радника са спрата за време рада

Приступ у угрожени простор испод теретне платформе дизалице из става 1 овог члана дозвољен је само радницима који врше утовар или истовар материјала

Платформа дизалице мора одговарати условима безбедног преноса терета односно материјала

Члан 223

За преношење јапанера, колица и других средстава за превозње материјала на градилишту, теретна платформа дизалице мора имати посебан си-

гурносни уређај за причвршћивање тих средстава за платформу дизалице

Члан 224

Механизоване транспортне траке за преносење сипког материјала морају бити на градилишту изграђене и постављене тако да не угрожавају раднике који њима рукују или око њих раде

Траке из става 1 овог члана морају имати уређај за аутоматско заустављање рада траке, ради спречавања хода траке у случају прекида електричне струје

20 Превозење грађевинског материјала на градилишту

Члан 225

За превозење грађевинског материјала на градилиштима смеју се употребљавати само исправна возила која својим обликом одговарају врсти и тежини материјала

Члан 226

Ако се превозење грађевинског материјала врши железничким вагонима, на рад и средства за превоз и на железнички колосек примењиваће се важећи прописи о заштитним мерама у железничком саобраћају

Члан 227

Ако се за превозење грађевинског материјала на градилишту користе пинска возила, тло на које се колосек полаже мора бити претходно добро nivelisано и набијено

Димензије прагова и њихов размах, као и профил пина колосека морају одговарати максималном оптерећењу вагонета за превозење материјала по колосеку

Шине колосека морају бити прописно причвршћене за прагове

Уздужни нагиб грађевинског колосека не треба да прелази однос 1 : 100

Члан 228

Одстојање колосека од сталних или привремених препрека на градилишту (грађевински објект, стубови, сложен материјал и слично) мора бити толико да превозени терет не угрожава безбедност радника при проласку у близини колосека

Слободно одстојање између габарита вагонета и препрека из става 1 овог члана не сме бити мање од 70 cm — мерено хоризонтално

Члан 229

Ако се на колосек из члана 228 овог правилника поставља окретница, она мора имати осигурач за спречавање одртања плоче окретнице при прелажењу преко ње

На крајевима грађевинског колосека мора се поставити чврст бравик (допреко на шине причвршћен праг или бравик причвршћен за обе шине)

Члан 230

Вагонети за превозење грађевинског и другог материјала морају бити конструисани и израђени тако да је руковање њима безбедно. Оштетени вагонети морају се искључити из употребе

Вагонети са преклопном корпом морају имати осигурач који спречава претурање корпе за време вожње. Преклопни механизам на вагонету мора бити подешен тако да се вагонет при преклапању (истовару материјала) не може претурити односно спаста са колосека

Квачила за спајање вагонета морају бити лака за руковање и сигурна

Вагонети на колосецима са нагибом изнад 1 : 100 морају имати уграђене кочилице

Члан 231

При кретању вагонета који се покрећу људском снагом по водоравном колосеку, одстојање између појединих вагонета не треба да буде мање од 10 m при брзини нормалног хода радника који гура вагонет

Вагонет заустављен на колосеку, мора се подметањем папуче осигурати од померања

Забрањени су покретање вагонета вучом радника, као и вожња радника на вагонетима

Члан 232

При сточној вучи вагонета, опрема запрете (ланци или ужад) не сме бити краћа од 2,50 m. Теглска стока мора се водити по колосеку или поред колосека. На деоници колосека са нагибом већим од 1 : 100, поред лица које води теглећу стоку мора бити и лице код вагонета, ради евентуалног кочења

При вучи из става 1 овог члана, одстојање између појединих возова не сме бити мање од 20 m

Члан 233

Колосек подешен за покретање вагонета људском снагом или сточном вучом мора имати насту и изравнату стазу у нивоу прагова између колосека

Члан 234

На колосеке и средства за спуштање (свозница) или дизање материјала (успинјача) примењиваће се заштитне мере предвиђене важећим прописима о заштитним мерама на површинским откопима угља и металних и неметалних минералних сировина

Члан 235

Посебна возила за превозење грађевинског материјала (утоваривач, демпер и друго) смеју се употребљавати само за сврхе за које су конструисана и израђена. Руковање овим возилима сме се поверити само вожачима оспособљеним и квалификованим за руковање одговарајућом врстом возила

Члан 236

За превозење грађевинског материјала теретним моторним возилима на градилиштима примењују се одредбе Правилника о заштити на раду при одржавању моторних возила и превозу моторним возилима („Службени лист СФРЈ“, бр 55/65) и Правилника о заштити на раду при утовару терета у теретна моторна возила и истовару терета из таквих возила („Службени лист СФРЈ“, бр 17/66)

21 Електричне инсталације на градилишту

Члан 237

Електричне инсталације, уређаји, опрема и постројења на градилиштима морају својом изградом и извођењем одговарати важећим техничким прописима и југословенским односно страним стандардима. У погледу заштите на раду, ове инсталације, уређаји, опрема и постројења морају одговарати одредбама важећих прописа о заштитним мерама против опасности од електричне струје у радним просторијама и на градилиштима

Члан 238

При уређивању градилишта према одредбама члана 3 овог правилника, електричне инсталације смеју изводити, поправљати, одржавати и уклањати само стручно оспособљени и квалификовани радни-

ци, упознати са опасностима које при тим радовима прете

При вршењу радова из става 1 овог члана радник се мора држати унутстава одговарајућег стручног лица на градилишту

Члан 239

Слободни електрични водови или каблови на градилишту морају бити положени тако да не постоји опасност од њиховог механичког оштећења (висина изнад тла, слободан простор ван маневарског простора дизалица и других средстава механизације)

Електрични уређаји (склопке, електромотори и друго) смонтирани на слободном простору, морају бити заштићени од атмосферских непогода. Склопке и други уређаји за укључивање и искључивање погонске струје морају бити постављени у орманима на приступачном месту и опремљеним за закључивање у искљученом положају

Члан 240

Преносни ручни уређаји на електрични погон који се користе на градилишту, морају бити прикључени на снижени заштитни напон до 42 V

Члан 241

При ноћном раду, радна места на градилишту морају бити осветљена вештачком састављеном јачине најмање 75 лукса

Електричне светиљке које служе за осветљавање градилишта смеју бити прикључене на напон од 220 V ако служе за стално осветљавање и ако се налазе на висини изнад дохвата руке радника

Преносне електричне светиљке које се користе на градилишту, смеју се прикључивати само на снижени заштитни напон до 24 V

Члан 242

Електрична инсталација, уређаји и опрема на градилишту смеју се пустити у рад тек после претходног проверавања исправности заштитног уземљења (мерење отпора уземљења)

Периодична испитивања исправности заштитног уземљења врше се, по правилу, двапут годишње (у летњем и зимском периоду)

О резултатима мерења отпора уземљења мора се сачинити записник и водити уредна евиденција

22 Рад са опасним материјалима на градилишту

Члан 243

Под опасним материјалима на градилишту, у смислу овог правилника, подразумевају се материје које могу проузроковати пожар, експлозију, тровање и сличне штетне последице

Члан 244

Лако запаљиви грађевински материјал (даске, греде, летве и друго) мора се на градилишту slagати на местима удаљеним од топлотних извора. Отпади од дрвета (стругодине, шушке, иверје и друго) морају се уклањати на места обезбеђена од пожара

На свим местима на градилишту на којима постоји опасност од паљења лако запаљивог материјала, морају се спровести заштитне мере предвиђене важећим прописима о заштити од пожара

Члан 245

Запаљиве течности са лако експлозивним испарењима, као етар, бензол, бензин, нафта и разна уља, смеју се на градилишту чувати само у посеб-

ним складиштима, обезбеђеним од пожара и експлозије у смислу важећих прописа

При превозу, преношењу и коришћењу запаљивих течности морају се примењивати превентивне заштитне мере предвиђене важећим прописима

Члан 246

Експлозивни и експлозивна средства смеју се на градилиштима чувати само у посебним складиштима, изграђеним према важећим прописима, а чија је употреба за ту сврху одобрена од надлежног општинског органа

При превозу, преношењу и коришћењу експлозива и експлозивних средстава морају се примењивати превентивне заштитне мере предвиђене унутствима произвођача и важећим прописима

Члан 247

Стварање угљен-моноксида мора се на градилишту спречавати применом следећих заштитних мера

1) ефикасним проветравањем просторија при сушењу просторије ужареним коксом у отвореним корпама — пре уласка радника у такве просторије,

2) сигурним одвођењем сагорелих гасова из мотора са унутрашњим сагоревањем или забраном рада таквих мотора у затвореним просторијама,

3) забраном загревања затворених просторија на градилишту помоћу отвореног или провизорног ложишта (мангала и слично),

4) забраном улажења радника у затворене судове у којима се чувају нафтни деривати (чишћење цистерне и друго), без предузимања одговарајућих мера заштите и слично

23 Средства личне заштите на раду и лична заштитна опрема

Члан 248

Пре почетка радова у грађевинарству код којих прети стална или повременим опасност од повређивања тела или оштећивања здравља радника, радна организација мора ставити угроженим радницима на располагање одговарајућа лична заштитна средства и личну заштитну опрему, зависно од врсте опасности односно штетности, према одредби члана 3 став 2 тачка 12 овог правилника

Члан 249

За радове у води или на влази радници морају имати непропустљиву обућу, а по потреби и одећу која не пропушта воду

Члан 250

За радове на отвореном простору и под утицајем атмосферских неприлика, радницима се морају ставити на располагање лична заштитна средства односно опрема за заштиту од штетних последица (кишпа плавица, бунда, рукавице)

III ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 251

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе

1) Правилник о хигијенским и техничким заштитним мерама у грађевинарству („Службени лист ФНРЈ“, бр 46/47),

2) Правилник о техничким и здравствено-техничким заштитним мерама при грађењу путева, мо-

стова и железница (Прилог бр 4 — „Службени лист ФНРЈ“, бр 80/49)

Члан 252

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“

Бр 9-761/1
30 септембра 1968 године
Београд

Председник
Савезног савета за рад,
Антон Полајић, с р

490

На основу тачке 8 Одлуке о давању регреса при продаји вештачких ђубрива за потребе пољопривреде и шумарства у 1968 години („Службени лист СФРЈ“, бр 54/67), у споразуму са савезним секретаром за финансије савезни секретар за привреду издаје

НАРЕДБУ

О ДОПУНИ НАРЕДБЕ О НАЧИНУ И ПОСТУПКУ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ РЕГРЕСА ПО ОДЛУЦИ О ДАВАЊУ РЕГРЕСА ПРИ ПРОДАЈИ ВЕШТАЧКИХ ЂУБРИВА ЗА ПОТРЕБЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА У 1968 ГОДИНИ

1 У Наредби о начину и поступку за остваривање регреса по Одлуци о давању регреса при продаји вештачких ђубрива за потребе пољопривреде и шумарства у 1968 години („Службени лист СФРЈ“, бр 8/68) у тачки 5 после одредбе под а) под 4 додаје се нова одредба под 5, која гласи

„5) ефективне трошкове увоза, истовара и претовара до југословенске границе или луке.“

2 Ова наредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“.

Бр 9-14975/1
8 октобра 1968 године
Београд

Заменик
савезног секретара за привреду,
Владо Јуричић, с р

491

На основу члана 40 ст 1 и 2 Закона о матичним књигама („Службени лист СФРЈ“, бр 8/65), у сагласности са државним секретаром за иностране послове, савезни секретар за унутрашње послове прописује

УНУТСТВО

О ВОЂЕЊУ МАТИЧНИХ КЊИГА

1 ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1 Матичне књиге, које се воде по Закону о матичним књигама, морају бити прошивене и укорићене, са нумерисаним страницама и оверене од надлежног општинског органа управе пре почетка уписивања у њих. Други примерак матичне књиге не мора да буде укорићен док се налази код матичара.

На нумерисаној насловној страници ставља се назив матичне књиге (матична књига рођених, матична књига венчаних или матична књига умрлих), назив места за које се води матична књига

и назив општине датум првог и последњег уписа у матичну књигу са ознаком њихових текућих бројева, отисак печата и потписи матичара. Ако се промени назив места односно општине, такве промене се уносе у продужетку раније означених назива.

Матична књига рођених води се према обрасцу бр 1, матична књига венчаних према обрасцу бр 2, а матична књига умрлих према обрасцу бр 3.

Уписивање података у матичне књиге

2 За уписивање података у матичне књиге употребљава се црно мастило.

Написани текст не сме се прецртавати, брисати нити преправљати.

Исправљање грешака (чл 26 и 27 Закона о матичним књигама) врши се уношењем одговарајуће напомене у рубрику „Примедбе“ односно у рубрику „Накнадни уписи и прибелешке“.

3 Чињенице рођења, закључења брака односно смрти уписују се у матичну књигу (основни уписи) под текућим бројевима, и то почев од броја 1 па до краја календарске године. Ако се у току календарске године испуни подацима матична књига, уписивање се наставља у другој матичној књизи под текућим бројевима који следе текуће бројеве из претходне књиге.

Уписи у матичну књигу врше се, по правилу, по реду пријава, односно по реду којим су стигла писмења на основу којих се уписи врше.

При упису датуми чињенице рођења закључења брака и смрти означују се тако што се дан исписује арапским бројем (и у заградама словима), месец — словима, а година — арапским бројевима. Часови се рачунају и исписују бројевима од 0—24, а минути од 00—60.

Лични подаци родитеља новорођеног детета, лични подаци брачних другова и лични подаци за умрло лице, уписују се на основу података из матичних књига или других јавних исправа.

За југословенске држављане податак о држављанству уписује се у матичне књиге ознаком „Југословенско“. У продужетку се може означити и републичко држављанство, ако је то одређено републичким прописима.

4 Матичне књиге се закључују на крају сваке календарске године уношењем забелешке „Закључено са текућим бројем — (исписује се цифрама и словима број уписа) уписа у — годину“.

Ако у току године није било уписа чињеница рођења, закључења брака или смрти, у матичну књигу уноси се забелешка „У ову књигу за годину — није било уписа“.

Забелешке из ст 1 и 2 ове тачке оверава матичар својим потписом и печатом, стављајући датум „31 децембра — године“.

Први упис у наредној календарској години врши се на првој наредној страници матичне књиге под текућим бројем 1.

5 Забелешка да је упис у матичну књигу прочитан лицу које је пријавило чињеницу која се уписује односно сведоцима (члан 23 став 1 Закона о матичним књигама), уноси се у рубрику „Примедбе“.

6 Ако су рубрике „Примедбе“ и „Накнадни уписи и прибелешке“ испуњене, а упис није завршен или је потребно унети нову забелешку односно извршити накнадни упис, продужавају се односне рубрике додатним листићем. На листићу се означава текући број основног уписа, и листић се оверава печатом надлежног органа тако да отисак печата захвати и лист матичне књиге.